

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Virkelighedsbilleder
fra
80erne og 90erne
Af
Ch. Trampe-Paulsen

Bogforlaget „Athene“, København
A/S

**VIRKELIGHEDSBILLEDER
FRA 80ERNE OG 90ERNE**

Fra soundne Dage

I.

Ch. Trampe-Paulsen:

Virkelighedsbilleder fra 80erne og 90erne

1929

Bogforlaget „Athene“, København

A/S

Virkelighedsbilleder
fra
80erne og 90erne
Af
Ch. Grampe-Paulsen

1929

Bogforlaget „Athene“, København

A/S

Barnðomserindringer

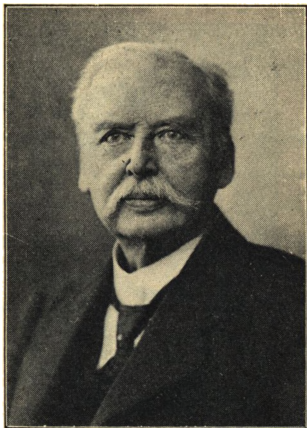
Man siger, at hvert Menneske kan skrive en Bog, sine egne Oplevelser og de Minder og Erindringer, man har faaet i Arv fra sin Slægt.

Jeg har tit følt Trang til at nedskrive alle disse gamle Erindringer, og selv er jeg kommen i Berøring med saa mange forskellige Mennesker og set saa mangeartede Milieur, at jeg gerne vil samle det til en Helhed; om det kan have Interesse for Almenheden, véd jeg ikke, eller kun for min Slægt og mine Venner, men jeg vil følge denne Trang og samle alle de gamle Overleveringer, Erindringer og Selvoplevelser saa godt jeg formaar.

For at faa en bedre Forstaaelse af mine Erindringer, vil jeg give et ganske kort Resumé af mine Forældre og deres Hjem. — Min Fader, *Karl Doris Massmann Trampe*, f. 1842, døde i 1914 som Toldkasserer i Aarhus, var gift med *Gunhilda Arntz*, som døde et Par Aar før min Fader. Mine Forældre lærte hinanden at kende i den lille By Ringkøbing, hvor Bedstefader *Arntz* var Distriktslæge, Bedstefader havde tidligere været Læge i Hillerød og i mange Aar Livlæge hos Kong *Frederik d. 7.*; men da han mistede sin Hustru, født *Lerche*, af den bekendte adelige Slægt *Lerche*, følte han Sorgen og Savnet af hende saa dybt, at han maatte bort fra det

Sted, der for ham rummede saa mange lyse og lykkelige Minder. Fader var Søn af Stiftsamtmand, Kammerherre *Jørgen Ditlev Trampe*, som i mange Aar var Stiftsamtmand paa Island, men da der var 7 Sønner, hvoraf de fleste skulde studere, lovede Kongen ham det første ledige Amtmandsembede, det blev Ringkøbing. — Min Moder var da ganske purung og skal have været en ualmindelig køn ung Pige. Livet havde hidtil været temmelig stille og trist for den unge Pige. Min Moder var kun 5 Aar, da hendes Moder døde. Nu kom der Liv til Byen, da alle de unge Mennesker kom, og det var et baade gæstfrit og fornøjeligt Liv, der levedes i den gamle Amtmandsgaard, Rindomgaard. Hvad Under, at Moder fattede Kærlighed til en af de unge *Tramper*, og da Følelserne var gensidige, blev Forlovelsen fejret 1867 mellem mine Forældre. De var da begge to meget unge, og Faders Studier var blevet meget forsinkede paa Grund af et længere Ophold i England. Forresten et meget udviklende Ophold, hvor han blandt andet opholdt sig i længere Tid hos Lord *Duffering*, senere Vicekonge i Indien. Lord *Duffering* havde flere Somre i Træk ligget med sin Lystjagt oppe ved Reykjavik, og han omtaler ofte i sine „Erindringer“ sin stadige Led-sager paa de lange Rideture til Geyser og Hekla, den friske, glade unge Dreng *Grev Karl*. Fader traf mange interessante Personligheder under sit Ophold i England. Den interessanteste var vel nok *Charles Dickens*, som bad ham endelig hilse sin gode Ven *H. C. Andersen*, jeg tror aldrig Fader fik den Hilsen overbragt.

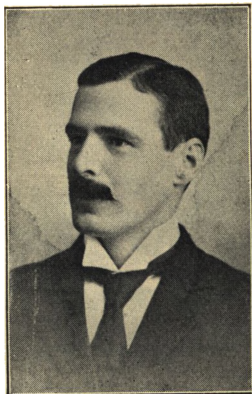
1868 døde begge mine Bedstefædre, og Bedstemoder *Trampe* flyttede da med sine Sønner til København;

Greve Carl Trampe.
(Forfatterindens Fader)

Grevinde Gunhilda Trampe
f. Arntz
(Efter Maleri af Forfatterinden)

Toldassistent, Løjtnant August Paulsen

Forfatterinden, 4 Aar

men det var smaa Forhold, thi det gæstfri store Hjem, de havde ført, især paa Island med de store Repræsentationsudgifter, havde efterhaanden opslugt Bedstefaders lille Formue.

At Fader i det hele taget kunde fuldføre sine Studeringer, skyldtes Lensgreve *Ahlefeldt*, hvis Søster, „*Tante Julie*“, var gift med en Onkel af Fader, Hofchef hos Enkedronning *Caroline Amalie*, Kammerherre, Greve *August Frederik Tramp*.

1872 fik Fader en meget fin Karakter til sin statsvidenskabelige Eksamen. Om den Eksamen fortalte han forresten ganske morsomt, at han i de fleste Fag, en Timestid før Overhøringen fandt Sted, med Bestemthed vidste, hvilket Spørgsmaal han skulde op i, langt fra altid det han kunde bedst, og da han første Gang efter at have modtaget en saadan Inspiration henvendte sig til sin Manuduktør om at give ham en Oversigt over dette Spørgsmaal, syntes denne, det var noget Snak, men da det gentog sig, blev han selv lige saa ivrig, ja det gik saa vidt, at Fader ogsaa kunde sige til flere af sine Kammerater, hvilket Spørgsmaal de fik, om det har været en Slags Hypnotisme, véd jeg ikke, men han sagde selv, at han tænkte, da en af Professorerne sad og gned sig over Panden, formodentlig tænkende paa, hvilket Spørgsmaal han skulde give, det behøves ikke, jeg skal jo op i det og det.

En af Faders Professorer var den ganske unge Professor *Frederiksen*, som Fader satte umaadelig Pris paa, og med hvem han sluttede et varigt Venskab. Professorens fik den triste Skæbne at maatte forlade Danmark, han bosatte sig i Paris, men kom som gammel Mand

nogle Gange tilbage her til Landet for at besøge sin yngre Broder *Erhard Frederiksen*, og Fader var da altid sammen med sin gamle Lærer.

Da mine Forældre havde været forlovet i flere Aar og gerne vilde giftes, gik Fader, i Stedet for at gaa ind i Ministeriet, hvor Stillingerne var smaa og slet lønnede, ud i det praktiske Liv og begyndte som Toldassistent i Randers, det blev ham nemlig lovet, at han som statsvidenskabelig Kandidat hurtigt skulde avancere. I 1873 blev saa endelig mine Forældre gift. Det var en lille, meget beskeden Begyndelse, det hjalp jo, at „*Tante Moster*“, som vi kaldte hende, *Charlotte Lerche*, flyttede i Huset hos dem og bidrog temlig betydeligt til Husets Førelse. Livet i Randers med sin store Garnison var vist meget livligt, jeg véd, at Moder en 5 a 6 Uger før jeg blev født var til et stort Bal i nedringet lyserød Silkekjole, og ingen anede, at hun ventede en lille Baby. Jeg kom til Verden den 13. Oktober 1874, min Moder syntes jeg var en forfærdelig grim lille Unge, Fader derimod syntes jeg var noget af det dejligste, jeg maa vist give min Moder Ret efter Billederne at dømme fra den Tid af mig.

Mine Forældre skaffede sig mange gode Venner derovre, bl. a. Overretssagfører *Tetens*, det var et Venskab, som varede Livet igennem, ved de store Fester hos de to Familier var de altid samlede. *Tetens* blev senere Direktør for Østifternes Kreditforening, han var en overordentlig vittig og morsom Mand, han var en meget intim Ven af *Emil Poulsen*, hvem vi i Aarenes Løb flere Gange traf sammen med, og Professorinde *Anna Poulsen* var mig en Gang, da jeg var bleven voksen, behjæl-

pelig med at arrangere en Karnevalsdragt til et Kunstnerkarneval, jeg har aldrig set saa nydelig ud, jeg var Grækerinde, og Dragten bestod af hvidt, lyseblaat og Sølv. Det gik saaledes til, jeg var i Besøg hos tidligere Godsejer *Krügers*, der da boede i Hellerup. Paa Bane- gaarden mødte vi *Tetens*, vi kørte i Kupé sammen, der ytrede han, de er helt forstyrrede hjemme, tænker kun paa Kunstnerkarnevallet. Aa, sagde jeg, hvor maa det være dejligt. *Tetens* sagde intet hertil, men næste Dag, da vi sad ved Tebordet i Helleruplund, svingede der en meget elegant Kane med Svejfer og Kanetæppe op for Døren, det var *Tetens*, som sagde til mig: jeg kommer for at hente Dig, Du skal med til Karneval, følg med straks, at de kan arrangere en Dragt til Dig — var det ikke elskværdigt. Jeg var henrykt og saa kørte vi den skønneste Tur over Ulvebakkerne til Taarbæk, hvor *Tetens* den Gang boede. Der traf jeg Professorinde *Poulsen*, som straks blev interesseret i at ordne en Dragt til mig. Selve Aftenen souperede vi hos Professor *Poulsens* og fulgtes med dem, de to yngste Sønner *Adam* og *Johannes* saa jeg ikke meget til, derimod *Svend*, som jeg fandt meget charmerende. — Paa Karnevallet traf jeg bl. a. Lensgreve *Christian Einar Reventlov*, som jeg tidligere havde truffet paa Lolland, han havde en ægte Grækerdragt paa, og han underholdt mig kun om, hvor megen Vidde, der var i hans Skørt, han talte slet ikke om min smukke Grækerindedragt, hvad jeg følte mig meget brøstholden over. Forresten var det en herlig Oplevelse og jeg morede mig vidunderligt.

I 1877 blev Fader forflyttet til Nykøbing p. Falster

som Toldkontrolør, der begyndte jeg at blive et lille Menneske.

Tante Moster fulgte med og en Tid boede Faders ældste Broder *Fritz* hos os, han staar dunkelt for mig, altid om Formiddagen i en stærk blomstret Slaabrok, jeg husker en Gang, jeg var ca. 3 Aar, at jeg var krøbet op paa en Stol for at spise af Sukkeret, som stod paa Bordet, da Onkel kom ind og sagde: „men Kylie dog,“ det blev mit Navn som Barn og har fulgt mig hele Livet, „hvad er det Du gør?“ hvortil jeg svarede: „Maise blev saa sulten med Sukker.“ Onkel satte da Sukkerskaalen nærmere hen til mig sigende: „Mennesket skal følge sine uskyldige Lyster.“ Om Forældrene just syntes om den Opdragelsesmetode, véd jeg ikke, men jeg blev i al Fald meget frit opdraget, jeg tror de har været bange, da jeg var eneste Barn, at jeg skulde blive for forkælet, men jeg benyttede mig deraf, for lige fra jeg var en 6—7 Aar gammel, vagabonderede jeg egentlig rundt i hele Byen og skaffede mig de underligste Venner.

Et Par Episoder inden den Tid maa jeg dog fortælle, den ene var, da jeg gik og legede nede i vor Gaard, jeg opdagede en Tøjsnor, der hang ned fra et Træ, først prøvede jeg med Hænderne at holde fast og svinge rundt i den, men det var meget anstrengende, jeg fik da en udmærket Idé, stillede nogle Kasser oven paa hinanden, krøb op paa dem og vikledes Tovet flere Gange om Halsen, pludselig gled Kasserne væk og der hang jeg, heldigvis saa Tante *Fride* i det samme ud af Vinduet og gav et Hyl fra sig, der tilkaldte Moder, der var ved at bade sig, hun styrtede ud i bart Linned og fik mig skaaret ned, jeg var da helt blaa i Ansigtet, Lægen

blev tilkaldt og efter langvarige Oplivningsforsøg lykkedes det dem at faa Liv i mig, men i hele Byen gik Rygtet, at lille *Kylle Trampe* havde hængt sig, og Moder modtog adskillige Kondolense Besøg. — En anden Gang legede jeg ude paa Gaden, da jeg i lang Afstand saa en løbsk Hest komme i vild Galop styrtende ned ad Gaden, for at forskrække den, løb jeg midt ud paa Gaden imod den, ingen kunde naa at redde mig, saa det var en Guds Styrelse, at den faldt lige for Fødderne af mig, jeg forstod ikke Faren, men husker endnu min Forbavselse over Moders fortvivlede Graad, da hun tog mig i sine Arme. — Da jeg var 7 Aar døde Tante Moster pludselig af Lungebetændelse, det var en meget stor Sorg for Moder, denne fine, elskelige, blide Kvinde var som en Moder for min Moder. Pekuniært betød det ogsaa et Tab for Forældrene, vi flyttede ud i en mindre Lejlighed og kom til at bo paa en første Sal i et Hus, hvor Stueetagen beboedes af gamle Stiftsprovstinde *Hejberg Jørgensen* med sin Datter „*Tante Sophie*“, som jeg kaldte hende. Tante Sophie havde ligget i 11 Aar af en Lammelse i Ryggen, men gik nu helt godt ved sine Krykker. Det var to højt kultiverede og interessante Damer, de hørte til den gamle Præsteslægt *Koch*, af hvem der baade er og har været fremragende Teologer. Stiftsprovstinden havde 2 Sønner, afdøde Politimester *Hejberg Jørgensen* og Generalmajor *Hejberg Jørgensen*, der en Tid var Københavns Kommandant, og saa en Datter, der havde været gift med Godsforvalter *Saugmann*, en Fader til Professor *Saugmann* ved Vejlebjerg Sanatorium, hendes Datter Fru S. var død efter et meget ulykkeligt Ægteskab; jeg ledsagede tit de to Damer,

naar Stiftsprovstinden besøgte Datterens Grav, jeg ser endnu den gamle Frue med den mærkeligste graa Helgolønderhat paa Hovedet, og jeg husker hende sige: „jeg er lykkelig ved at vide min Datter godt gemt.“ De to Damer kom til at betyde uendelig meget for mig. De hvilede sig altid fra 3 til 5, hvor kunde jeg dog længes efter, at Klokken skulde blive 5, saa jeg kunde liste mig ind til dem og krybe op i Sofahjørnet; ved Siden af Sofaen stod en af de gammeldags Lænestole med Klapper, i den sad „Bedstemoder“, som Stiftsprovstinden blev kaldt, og paa den anden Side i Sofaen sad „Tante Sophie“, hvor kunde hun dog fortælle. Lygten var lige udenfor Vinduet, og ved dens Skin hørte jeg alle de gamle Historier om Risserup og Horbeløv Præstegaarde; og saa havde de en meget gammel Bibel med Billeder, jeg tror, at alt, hvad jeg kan af Bibelhistorie, stammer derfra. De havde en meget gammeldags Dukkestue med to Etager og Loft, det var Topmaalet af Fryd, naar jeg om Søndagen fik Lov at lege med den; hos dem lavede jeg ogsaa mine første Gaver til mine Forældre, en lille Lysedug og en Pennevisker, jeg tror aldrig, jeg har været saa stolt, som da jeg overrakte Forældrene dem. —

De to Damer var ganske umaadelig nøjsomme, nøjsomme for at give bort til Fattige og trængende Slægt. Datterdatteren var gift med *Gudmand Høyer*, der var mange Børn og de spiste som Regel hver Søndag Frokost hos dem allesammen, jeg var saa glad, naar jeg imellem fik Lov til at være med, og stolt var jeg, da den ældste Søn *Emanuel*, ca. 12 Aar, havde udbedt sig

som Fødselsdagsgave at gaa en Tur i Skoven med mig 8-aarige Pigebarn.

Det kunde ogsaa hælde, at der kom Visitter til de to Damer ved 5-Tiden, og saa blev jeg forvist, især naar det var Biskop *Monrad*, jeg husker saa tydeligt den lille undersætsige Mand med det pragtfulde Hoved, han havde altid to morsomme graa lavbenede og langhaarede Hunde med sig. En Gang, da han havde været paa Visit, opholdt jeg mig i Porten, hvor en Jernstang paa skraa holdt den ene Portfløj paa Plads, jeg foretog flere ekvilibristiske Øvelser paa Stangen, da Biskoppen kom, spurgte han mig, om jeg kunde lave en Svalerede for ham, det gjorde jeg og flere andre Kunster, saa klappede han mig paa Skulderen og sagde: „Ja, det kan jo blive et helt Levebrød for Dig.“ Jeg spekulerede meget paa, hvad det var for Brød, han mente. — Sidste Gang, jeg saa Biskop *Monrad*, var, da jeg var ude at se til ham med Tante Sophie; han laa da i Sengen og saa meget svag ud, men han smilede saa venligt til mig, saa jeg krøb op og satte mig paa Sengen hos ham; jeg besøgte ham flere Gange; han døde først i 1887. Saa blev gamle Stiftsprovstinde syg, hvor vi listede stille om, man hørte kun hendes hivende Aandedrag. En Morgen kom deres Pige for at meddele, at Stiftsprovstinden var død. Moder sendte mig ned med en Masse smukke Blomster, og Tante Sophie sagde, at jeg skulde selv lægge dem ind til „Bedstemoder“. Jeg føler endnu, hvor mit Hjerte bankede af Angst, jeg havde jo aldrig før set en Død, hun saa' saa fredelig og god ud, og jeg anbragte mine Blomster paa hendes Bryst, men kom derved til at berøre hendes Kind, da følte

jeg en navnløs Rædsel ved den isnende Kulde. Saa kom Bisættelsen fra Hjemmet, jeg var der med mine Forældre, vi sad beskedent langt tilbage, men Tante *Sophie* kom og hentede mig op mellem den nærmeste Familie ved Hovedenden af Kisten.

Jeg har dvælet saa længe ved det Hjem, fordi jeg tror det satte dybe Spor i min Barnesjæl, og den Ballast, jeg i aandelig Henseende modtog, saa ung jeg var, dannede Grundlaget for, at jeg senere i Livet kunde bære de Sorger og svære Tider, som jeg har maattet gennemgaa.

At jeg som lille Pige vagabonderede saa meget rundt i Byen, kom vel tildels af, at Moder i de Aar led saa stærkt af nervøs Hovedpine, og dertil kom i nogle Aar en dyb Melankoli, der laa noget til Arntzernes Slægt. Moder har senere sagt, at hun kom over de Aar, skyldtes kun min Faders kærlige, lyse Sind; vi havde i den Tid kun én Pige, saa der var ikke nogen, som rigtig kunde passe paa mig. Jeg maa forresten fortælle en lille Episode om denne Pige, *Margrethe* hed hun. Moder havde fæstet hende, da hun havde saa udmærkede Anbefalinger som Enepige og var tro og sædelig. — Saa hændte det en Morgen, at hun kom til Moder, som endnu ikke var staaet op, og klagede over nogle forfærdelige Mavesmerter, jeg maatte saa op og gaa over efter den gamle Stiftsfysikus *Finsen*, der boede lige overfor, jeg fulgte naturligvis nysgerrig bagefter op til *Margrethes* Værelse. Efter at have undersøgt hende, sagde Lægen: Ja, lille Grevinde, om en halv Time føder hun, hvorefter Moder greb mig heftigt i Armen og sagde: skynd dig derfra, det smitter. Det kunde den gamle Fy-

sikus ikke staa for, hvor han lo. Næste Dag ringede det paa Hoveddøren, da Moder lukkede op, var det Jægermester *Hillerups* Kusk, *Peter Krøll*, han saa aldeles forvirret ud, da han saa Moder og hakkede svært i det, da han skulde spørge fra Jægermesteren, hvordan Grevinden og den lille havde det.

Jægermester *Hillerup* paa Ny Kirstineberg var Faders gode Ven og en stor Spasmager.

Jeg kom nu i Pigeskole, da jeg var ca. 6 Aar, hos Frøken *Glahn*, af Kammeraterne der husker jeg egentlig kun to, *Pyt Mackeprang*, der saa vældig kvik ud med sine lysegule Krøller over hele Hovedet, en fiks drejet Skikkelse og et lille impertinent Ansigt, hun var altid fuld af Spilopper, saa vi Pigebørn beundrede hende meget; vi slap helt hinanden af Syne, og først 34 a 35 Aar senere fornyede vi Bekendtskabet, hun er nu Enke efter Kaptajn *Marnø*, og vi spiller mangan fornøjelig Bridge sammen. — Den anden Kammerat var *Pyts* fuldstændige Modsætning, Kjolen meget enkel og Haaret glat tilbagestrøget med Krumkam, det var *Astrid Brammer*, Datter af Nationalbankdirektør *Brammer*, en Søn af Biskop *Brammer* i Aarhus, hans Hustru var f. *Graae*, Datter af Pastor *Graae*, Idestrup, som var Fader til afdøde *Tomas Graae* og Overretssagfører *Frederik Graae*. Astrid og jeg blev virkelig trofaste Venner, et Venskab, som stadig blev bibeholdt. Astrid mistede begge sine Forældre, da hun ikke var mere end 6 Aar gammel; de var 5 Søskende, to Sønner og tre Døtre, de blev nu spredte omkring hos forskellige af Slægten.

Naar Skolen var forbi, var det jeg begyndte mine Vandringer. En Gang om Ugen spadserede jeg altid

forbi „*Lange Petersen*“s Vindue, saa kom han ud, og Turen gik til Konditor *Smiglow*, hvor jeg fik en Napoleonskage. „*Lange Petersen*“ var vist et lidt forfaldent Subjekt, om hans Finanser var særlig gode, véd jeg ikke, men god imod mig var han, og min Napoleonskage skulde jeg have. Om Sommeren lagde jeg altid min Tur forbi Amtmandsgaarden, naar jeg vidste Baron *Holsten* sov, for saa kaldte hans Tjener *Peter* paa mig. *Peter* var svær med en meget rød Næse, men nogle vældig rare Øjne, og saa fyldte han mine Lommer med Æbler og Pærer. Ja, selv Buntmager *Berg* gik med mig paa Konditori, han var bekendt for at være temmelig paaholdende, saa en Bekendt kom til Fader og sagde: nej, nu staar Verden snart ikke længer, nu gaar selve Buntmager *Berg* paa Konditori med Deres Datter. Omtalte Buntmager *Berg* var forresten en smuk gammel Mand, hans Datter blev gift med den bekendte Præst ved Holmens Kirke, *Johannes Petersen*. Hans Søn var Toldassistent i Orehoved, han hængte sig for en ren Bagatels Skyld, nogle Pakker, der var bleven væk. Fader skulde ned og se Forholdene efter, men da de skulde ind i *Bergs* Lejlighed, hang der noget for Døren. Hotelkarlen flygtede bort i Rædsel, saa Fader maatte selv sprænge Døren og skære ham ned. Hvor var det godt, at Far ikke havde talt med ham førend og givet ham en Reprimande for hans Skødesløshed. Fader kunde ikke sove de første Nætter for Mareridt, han syntes, han følte det kolde Legeme falde over imod sig.

Om Lørdagen stillede jeg hos Jordemoderens i Baggaarden, saa vankede der „Tæskemandspandekager“, nogle underlige tykke, fede Pandekager med Sirup til.

Vi boede nu i en pragtfuld Lejlighed i Købmand *Sidenius* gamle Købmandsgaard, der hørte en mægtig Gaard til med Hestestald, Svinesti og et stort nedlagt Brænderi, saa var der en stor Tømmerplads og Tømmerflaaden paa Fjorden, det var jo en herlig Tumbleplads for os Børn, men Tømmerflaaden var mig forbudt, jeg glemte i Reglen at være lydige, for Tømmerflaaden var jo det interessanteste, og det var ikke saa sjældent, at jeg faldt i Vandet, men saa gik man i Solen og lod sig tørre, saa ingen mærkede noget, naar man kom hjem; en Gang var det nær gaaet galt, da faldt jeg ned imellem to Tømmerbjælker, som ganske stille gled sammen og lukkede sig over mig, heldigvis opdagede min gode Ven Gaardskarlen *Hans* mig og fik mig op, ellers var det nok gaaet galt; det kan nok være, han skændte paa mig. Hans Hilsen til mig var ellers altid Charlotte Charlottelund, og saa lo han, jeg tror, han mente det var en stor Vittighed. — Jeg havde ogsaa to andre Venner, de var paa Fattiggården, det var *Peter-Goddag* og *Ferdinand til Hverdag*, Navnet „til Hverdag“ hentydede til, at han om Søndagen altid havde sin gamle Krigsuniform paa og hed da Hr. *Pedersen*, han havde været med i 3 Aars-Krigen, nu var hans Bestilling at rense Kloaker, og jeg var meget ivrig og glad over at faa Lov til at hjælpe ham; det kan nok være det var nogle lange Ender, de to kunde spinde. Jeg kan huske, jeg mange Aar efter, jeg var vist en 18 Aar, traf *Ferdinand til Hverdag* ved sin sædvanlige Beskæftigelse ved Kloakerne, jeg blev saa glad ved at se ham, men han blev ved med at staa og polere sine Hænder, inden han kunde række mig dem. „Det behøves ikke,“ sagde

jeg, hvortil han svarede: „ja hun har nu aldrig været storagtig.“ — Saa var der *Anders*, jeg nærrede egentlig et frygtblandet Venskab for ham, han havde nemlig faaet den sorte Kokarde i Krigen; han fik Stivkrampe og døde, jeg sørgede over ham, han lavede altid saa mange morsomme Ting til mig. — Et af mine Vensker, min Fader alligevel forpurrede, var med en ung Malersvend, der malede i et Hus ved Siden af os. Jeg husker tydeligt en Aften, Fader befalede mig at gaa ned i Køkkenet og hente noget, og det kedede mig, saa vendte jeg mig i Døren og sagde til Fader: „Ja, jeg siger nu alligevel „Op med Øksen og ned med Tyrannen“.“ Fader saa meget forbavset paa mig, kaldte mig hen til sig og sagde: „Hvor har min lille Pige lært de grimme Ord?“ „De er slet ikke grimme,“ protesterede jeg, „og han er saa rar og synger saa dejligt,“ og saa begyndte jeg med min lille falske Stemme at istemme: „Det da- ges nu Brødre, det lysner i Øst“; Fader smilede og klappede mig paa Hovedet. „Ja, men ham maa Du nu alligevel ikke omgaas.“ Jeg protesterede ivrigt: „Ja, men Fader, jeg har lovet ham at lægge Bladguld paa i Morgen med ham.“ Fader saa smilende paa mig. „Naa, ja, gaa saa hen og sig Farvel til ham i Morgen og sig, Du maa ikke komme mere.“

Jeg var meget ked af det, og det var meget svært for mig at forklare det, jeg vilde saa nødig, han skulde faa mindre gode Tanker om Fader. Men ved Afskeden sagde han til mig: „Husk Øksen ligger ved Stammens Fod.“ Naar jeg siden mødte ham, vinkede jeg altid til ham og raabte: „Jeg skal nok huske Øksen.“

Ja jeg kunde nævne mange flere, men det vil blive for vidtløftigt.

Saa var der Klosteret i Nykøbing, det bestod af mange Bygninger, der beboedes af fattige og daarligt stillede Damer; imellem dem havde jeg mange Venner. *Pyt Mackeprang* havde opdaget, at en af de gamle Damers Potteplanter havde Bladlus, „det skal vi nok kurere dem for, de skal ryges døde.“ Vi spadserede saa op til hende med billige Halvøres Cigaretter, det var jo en herlig Maade at øve os i den forbudne Sport, og som vi dampede; men der var vist ingen, der følte sig glad bagefter, jeg i det mindste kastede vældigt op og krøb ind og skjulte mig under nogle Buske i Klosterhaven, hvor jeg tilsidst faldt i Søvn og vaagnede først, da det var helt mørkt; jeg fik mange Skænd; da jeg kom hjem, men saa mærkede Fader Cigaretlugten og saa paa mit blege ynkelige Ansigt. „Naa saadan,“ sagde han, „ja, saa tror jeg, Du har faaet Straf nok,“ og saa blev jeg puttet i Seng.

Jeg har aldrig nogensinde hørt mine Forældre skændes — jo dog en Gang, da var jeg en seks Aar og skulde gaa ud at hente en Karaffel Vand, jeg kom til at slaa den itu. Moder sagde da til Fader: „Lad nu være at skænde paa Barnet,“ „nej det er min Datter,“ „ja,“ sagde Moder, „men det er da ogsaa min.“ Fader: „det er min,“ Moder: „men det er ogsaa min,“ Fader: „det er s'gu da min,“ Moder: „ja det er skam ogsaa min,“ og saadan blev de ved, indtil de pludselig kom til at se paa hinanden og le, og jeg slap for Skændene.

Jægermester *Hillerup* var som ovenomtalt en af Faders bedste Venner. Venskabet stammede allerede fra

yngre Aar, og da der var en med mig jævnaldrende Datter hos H., skulde vi ogsaa absolut være Veninder, men netop det, at man skal, gør det sværere at faa et virkeligt Venskabsforhold. *Emmy* og jeg stod altid temmelig kølige overfor hinanden, men *Emmy* var vist baade flink og elskværdig, jeg véd, at *Astrid Brummer* holdt overordentligt meget af hende. *Emmy* blev gift med Grev *Ahlefeldt* paa Bellinge, og jeg syntes det var meget morsomt, da vi senere i Livet traf hinanden. — Mit første Bal var paa Ny Kirstineberg. Jægermesteren havde sagt til Fader, at der ikke skulde danses Vals, det kunde Børnene ikke danse; jeg kørte ud til Ballet sammen med Stiftsfysikus *Finsens* to Nevøer, den ene nu afdøde Professor *Niels Finsen*.

Niels F. var nylig bleven Student fra Reykjavik og den anden gik i 5te Klasse. Det var mærkeligt, at allerede den Gang interesserede Lysets Indvirkning paa Huden *Niels Finsen*, han farvede sine Arme med forskellige Farver og udsatte dem for Sollyset, saa han paa Vejen erklærede, at hans ene Arm var saa øm, saa han næsten ikke troede, han kunde holde sin Dame om Livet, men alligevel bad de mig begge om en Vals, hvilket jeg afslog, vi skulde jo ikke danse Vals, og det var meget besværligt for dem at gøre mig forstaaeligt, at det kun betød en almindelig Dans. Hvor jeg morede mig, og saa Kotillonon med vidunderlige Tarletansrosetter til Damerne; jeg fik 4, men *Emmy* hele 8, men saa beholdt jeg rigtignok ogsaa selv alle de, jeg skulde have givet til Kavalererne, jeg kunde ikke nænne at skille mig ved dem, det var alle mulige straalende Ordner, den ene forærede jeg forresten senere til min Ven *Fer-*

dinand til Hverdag, han skulde bære den paa sin Uniform. — Mit næste Bal var et Sommerbal hos Konsul *Sørensens*, jeg husker egentlig kun derfra, at vi skulde have Smørrebrød med Paalæg, jeg spekulerede meget paa, hvad „Paal-æg“ var for en Slags Æg og haabede, det var noget med Chokolade, og saa var det ganske almindeligt Smørrebrød. — Da jeg var 10 Aar kom det store Clou, mit første Latinskolebal, og saa var jeg tilmed inviteret med af en Dreng fra 6te Klasse, *Otto Nobel*, senere udsendt Konsul for Danmark.

Der var først en Skolekomedie „Soldaterløjer“. *Poul Videbæk*, senere Overlæge i Viborg, havde den eneste Damerolle. *Gerda Finsen*, Stiftsfysikus *F.s* Datter, arrangerede hans Dragt, jeg overværede det og syntes, han var en meget smuk Dame. Naa, vi køm altsaa derhen, og Professorinde *Listov* sagde til mig: „de smaa Piger skal sidde foran,“ men saa traadte *Otto Nobel* frem og sagde: „det er min Dame,“ og jeg kom til at sidde mellem de store Piger; ja, hvor var man ivrig efter at være stor den Gang, og hvor var jeg stolt af, at det var de store Drengene fra 5te og 6te Klasse, der mest dansede med mig; men saa kom det allermest betagende, at selve Rektor, Professor *Listov* kom hen og virkelig buk-kede for mig og dansede med mig, jeg rystede helt af Betagelse, og hvor dansede den gamle Professor udmærket, det var endda en Mazurka, og han dansede alle de moderne Trin og avedom, jeg tror aldrig, jeg har været saa stolt, og saa var jeg tilmed den eneste, han udmærkede. Adjunkt *Boetius* kom til Moder og sagde: „nu er den højeste Ære overgaaet deres Datter.“

Siden har jeg været til mange Skoleballer, men de

glider sammen for mig, kun mit første Bal staar i den straalende Glans. — Fader havde, til jeg var 10 Aar, været meget streng overfor mig, men jeg elskede ham uendeligt højt, han kunde ogsaa være saa mild og kærlig. Søndag Morgen elskede jeg, naar Moder var staaet op, at krybe op i hendes Seng, og saa maatte Fader fortælle Historier, mest om den stakkels lille Augusta i den bælgmørke, kulsorte, ravnsorte Skov, saa kom Moder og sagde: „nej, Børn, nu maa I op.“ „Ja,“ sagde Fader, „vi tæller bare til 3,“ men det tog lang Tid, forklarede Fader, for Et-Tallet begyndte først at danne sig helt nede i den store Taa, og saa skulde det passere hele Vejen op, indtil man kunde udtale det, og saa kom 2 og 3 paa samme Maade, det tog endnu længere Tid, for de var saa snirklede. — Da jeg var 10 Aar, hændte der Jægermester *Hillerup* den tunge Sorg, at hans ældste Søn, *Ingolf*, kom i Tærskværket og blev slaet ihjel, han var en brillant Dreng, og da de kom bærende med ham, han var da endnu ved sin Bevidsthed, raabte han til sin Fader: „Du maa ikke bebrejde nogen noget, det var min egen Skyld.“ Jeg tror aldrig, Jægermester *Hillerup* overvandt den Sorg, jeg véd han kunde ligge og hulke paa Sofaen i Faders Kontor og sige: som jeg elskede den Dreng, netop derfor var jeg tit saa streng imod ham, han skulde være saa udmærket. Det samme har maaske Fader tænkt om mig, for nu var det Slut med al Strenghed og i Stedet kun den inderligste Kærlighed, Mildhed og Varme.

Fader var meget afholdt i Nykøbing, de første Aar havde han fast L'hombreparti med Baron *Holsten*, som spillede brillant, Biskop *Monrad*, som spillede meget

slet, men som det morede meget, og saa en tredie højtstaaende Person. Fader fortalte, at *Monrad* en Gang sagde til ham: „hør, *Grev Trampe*, jeg troede egentlig De var en velbegavet ung Mand, men De er jo en Taabe, hvor kan en ung fornuftig Mand altid sidde og vinde fra os højtstaaende Personer.“

Saa kom Fader ogsaa meget sammen med den aandelige, begavede og senere saa bekendte Højesteretsadvokat *P. G. C. Jensen*. En anden god Ven fik Fader i Baron *Herluf Rosenkrantz*, han med sit varmhjertede, ridderlige Sind blev ogsaa efter Faders Død mig en trofast Ven.

Hvem der ligeledes kom meget hjemme hos os i den Tid var afdøde Forfatter *Carl Gjellerup*, han boede da hos sine Plejeforældre, Pastor *Fibigers* i Flintinge; jeg tror, det var fornemlig Moders Selskab, han søgte, Moder var meget intelligent og stærkt litterært interesseret, der ligger forskellige Komedier og Noveller efter hende, men hun prøvede aldrig at udgive noget. Jeg tror det morede *Gjellerup* at læse forskellige af sine Arbejder for hende, og jeg kan huske, hvor ivrigt de kunde diskutere. Mig interesserede det mere, at han altid gik i en brun Fløjlsjakke og havde saadan en morsom lille Hage.

Omtrent paa det Tidspunkt kom der en ung Farmaceut til Byen, han skulde hjælpe at styre et Apotek, hans Navn var *Philipsen*, der var vist noget charmerende over ham, for de fleste var meget indtaget i ham, Moder var en af de faa, han ikke tiltalte; men man blev alligevel meget betaget og forfærdet, da han blev en Morder og havde myrdet det stakkels Bankbud

Mejer. Apoteker *Daugaard*, den Gang Vejle Apotek, som jeg traf mange Aar efter, fortalte mig, at det var egentlig ham, der skulde have været myrdet. Politiet har nok ment det samme, for de kom til Vejle for at afhøre Apotekeren; Sagen var, at *Philipsen* havde fortvivlede Pengeforhold og mødte *Daugaard* paa Gaden i København, hvor *Philipsen* havde etableret en kemisk Fabrik, de havde fra de unge Aar været gode Venner, *Daugaard* havde lige solgt Randers Apotek og havde Købesummen hos sig, da han netop skulde udbetale den for Vejle Apotek, som han havde købt. Dette vidste *Philipsen* og opfordrede *Daugaard* meget ivrigt til, inden han rejste, at komme op i hans Fabrik for at give ham nogle gode Raad. *Daugaard* lovede at komme, Tiden blev aftalt, rimeligvis, naar *Philipsen* befandt sig alene i Fabriken, saa var det jo nemt at byde sin gode Ven at Glas Vin med noget bedøvende i og lade den unge i København ukendte Mand forsvinde. „Var det nu ikke underligt,“ sagde Fru *Daugaard* til mig, „jeg fik en saa uforklarlig Angst over mig, saa jeg telegraferede til min Mand om at komme hjem straks.“ *Daugaard* rejste næste Morgen hjem, men syntes jo nok det var lidt taabeligt med det Telegram. Men saa en Morgen, fortalte Fru *Daugaard*, kom min Mand ind i Stuen ligbleg og rakte mig Avisen: „Der er Opklaringen paa dit Telegram.“ I Avisen stod om Opdagelsen af *Philipsens* Mord paa *Mejer*.

Min første Forelskelse oplevede jeg, da jeg var 11 Aar. Da optraadte *Cortes* Selskab paa Teatret i Nykøbing, og jeg tabte da mit Hjerte til Skuespiller *Carl Schmidt*, men han var nu ogsaa dejlig med sit mørke

Haar og sine brune Øjne, jeg betroede Moder min Kærlighed, og Moder sagde: „ja, det kan jeg egentlig saa godt forstaa, for han er jo meget smuk, især nu efter han har faaet Paryk og ny Tænder.“ Der laa min unge Kærlighed knust, om det virkelig passede, tror jeg nu ikke, men Moder slog mig fuldstændig ned, jeg kunde da ikke elske en Mand, der var saa gammel, at han maatte gaa med Paryk, han var forresten gift med Primadonnaen Fru *Marie Schmidt*, f. Møller, hun blev ogsaa kaldt Provinsens Fru Hennings. Det var helt morsomt, at jeg i Vinter 1926 traf ovenomtalte Fru *Marie Schmidt*, en nydelig fin Dame med en fuldstændig Fru Henningskikkelse, jeg fortalte hende om min Forælskelse i hendes Mand, dog uden at omtale Parykken og Tænderne. „Ja, han var dejlig,“ sagde hun, og viste mig et lille Billede af ham, som hun bar i en Medaillon om Halsen. Vi fik Fru *Schmidt* til at synge gamle Vau-deville-Sange, og det var en Fornøjelse at høre hendes klokkerene Stemme og se hende agere, hun blev helt ung med det skælmske Smil og de straalende Øjne. „Aa,“ sagde jeg, „De burde have spillet Bedstemoderen i Eventyret,“ „ja, det vilde jeg ogsaa forførdelig gerne, men jeg blev jo ikke opfordret dertil.“

Som lille Pige var jeg ogsaa flere Gange i København og boede da i Reglen hos Moders Søster, Tante *Frida*, der var i Huset hos Tante *Emma*, Komtesse *Lerche* fra Lerchenborg. Tante var der nærmest for at være til Selskab for den gamle Dame. Komtesse *Lerche* beboede Stueetagen i den gamle Bispegaard paa Nørregade; jeg tror Tante *Emma* er den fornemste gamle Dame, jeg nogensinde har truffet, og hendes Niecer nærmede sig

hende ogsaa med uendelig Ærbødighed, dybt nejende og kyssende hende paa Haanden, men saa husker jeg, da jeg en Gang skulde hjem fra et Besøg i Bispegaarden, pludselig krøb op paa hendes Skød, slog Armene om hendes Hals og grædende puttede mig ind til hende. Tante *Frida* var meget forfærdet, og Tante *Emma* selv var ogsaa helt forbløffet og udbrød: „men *Frida*, jeg tror virkelig Barnet holder af mig,“ og saa kyssede hun mig saa ømt og kærligt. Der oplevede jeg første Gang at blive opvartet af en Tjener, ved mit første Maaltid kunde jeg intet spise for bare at se paa ham.

Hos Tante Emma tjente ogsaa gamle Hanne som Kokkepige. — Gamle Hanne maa jeg lige omtale, hun havde i mange Aar tjent hos Bedstefader *Arntz* i Ringkøbing, og det var der en af min Moders Fornøjelser som lille Pige at komme ud i Køkkenet og høre Hanne fortælle, for som hun kunde fortælle gamle Historier, Legender og Spøgelseshistorier, det kunde risle én helt ned ad Ryggen af Rædsel, naar hun fortalte, og det var Hannes store Fryd at se os med store forskrækkede og nysgerrige Øjne nyde hendes Fortællinger. — Nu var det min Tur, naar de alle hvilede i Bispegaarden, at liste mig ud til Hanne, krybe op paa Køkkenbordet: „Saa, Hanne, fortæl nu,“ saa kan det nok være, min Barnefantasi blev sat i Bevægelse. — Hanne havde efter Bedstefader *Arntz*' Død tjent hos Bedstemoder Trampe og var nu kommet her; men nu var hun snart for gammel og trængte til Ro og Hvile ovenpaa en lang Arbejdsdag, der allerede var begyndt, da hun som femaarig vogtede Gæs hele Sommeren for som Løn at modtage et Par Stunt-Hoser.

Mine Onkler, *Sophus* og *Rudolph Trampe*, købte en Seng til hende i Vartov, hvor hun blev en meget søgt og agtet Person paa Grund af sine mange Oplevelser. Og stor var Spændingen, om hun skulde opleve sin 90 Aars Fødselsdag, saa havde Onkel *Rudolph* lovet, at der skulde holdes et ordentlig Gilde med Chokolade og Masser af Lagkage samt Champagne over hele Linien. Hun naaede virkelig de 90, ja døde endda først, da hun blev 93. — Naa, men hendes 90-aarige Fødselsdag naaedes, det blev en pompøs Fest, som kom i Avisen, og der stod, at hele Opvartningen kun besørgeades af Komtesser, det passede nogenlunde; men var der ingen Titel, besørge *Hanne* selv Titulaturerne i hendes Mund blev alle titulerede Komtesser og Grever, „man stikker jo ikke op for nogen, naar man har en saa fin Omgang.“ Provst *Levinsen* kom ogsaa op for at hilse paa *Hanne*, han sagde meget alvorligt til *Hanne*: „Har De nu husket at takke Herren for alle de gode Gaver?“ „Ih, Jøsse Ko's, a har da sagt Greven saa manne, manne Tak, især for Flødeskumskagerne, for ded æ nu li'egodt mit det bedste, dem sku' Greven, næh Provsten no prøve.“ Saa tror jeg nok, Provsten opgav gamle *Hanne*.

Medens jeg taler om de gamle trofaste Tjenestetyender, maa jeg nævne *Andres*. *Andres* tjente hos Faders gamle Onkel, Kammerherre, Politimester *Rudolph Scholten* i Hillerød. Han havde allerede været Onkels Oppasser, da Onkel som ung nygift Mand var Auditør i Flensborg, siden fulgte han Onkel baade til Aarhus og til Hillerød; men nu kaldte han sig Kammerherrens tro Hovmester.

Jeg husker *Andres* sige til Fader: „Jeg maa holde

ham nede, ellers bliver han spoleret," men i Virkeligheden var han meget stolt af Onkel, som han omtalte som Byens bedste Danser.

Onkel *Rudolph* var den elskeligste gamle Herre, man kunde tænke sig, hvor husker jeg tydelig, at Moder altid maatte spille Hostrups gamle Vaudeville-Sange for ham, og paa sit Dødsleje, hvor de tilstedeværende havde sunget flere Salmer, bad han om at høre nogle af Hostrups Sange, og han sang selv med sin svage Stemme, den sidste var mærkelig nok den: „Man tvinger mig dertil, saa vil jeg Pladsen rømme“ — og saa sov han stille og blidt ind. Andres sørgede dybt og trak sig tilbage til sin Hjemstavn helt nede ved Grænsen, men hvert Aar paa Onkels Fødselsdag d. 7. Juni vendte han tilbage og opholdt sig hele Dagen paa Kammerherrens Grav spisende sin medbragte Mad der. Det var et rørende Tegn paa hans uendelige Hengivelsesfølelse. 10 Aar efter døde *Andres*; ved hans Begravelse stod der uden paa Sangene, der blev omdelt: „Ved Kammerherre *Scholtens* Baare“, dem havde han samlet ved Onkels Begravelse og gemt; havde de fulgtes ad i Livet, skulde det ogsaa være ens i Døden.

En Gang besøgte jeg ogsaa Onkel *Jørgen*, Faster bestyrede hans Hus. Jeg husker Onkel, naar vi skulde have en ekstra god Middag, da altid sige: „Saa, Børn, spis nu endelig ganske langsomt, at vi rigtig kan nyde den gode Mad.“ Onkel saa meget fornem ud, lignede nærmest en gammel fransk Marki, der var to Børn. *Ella*, der var meget smuk, er gift med Sognepræst i Vordingborg, *Sigfred Nissen*, og Sønnen *Christopher*, Kaptein i Livgarden, som nu er Hovedet for Familien. —

Hos Onkel traf jeg den gamle Digter *Julius Kristian Gerson*, jeg var da en 12 a 13 Aar, han skrev saadant et kønt lille Digt til mig:

Kun et Glimt et kort behøves
for at sige mig, at den
du betragter som en Ven
ej har Grund til at bedrøves,
kun et flygtigt Blik, ej mer,
naar med Øjet klart man ser.

Da jeg var en 11 a 12 Aar kom *Astrid Brammer* og hendes to Søstre igen til Nykøbing. *Ellen* var da allerede voksen, men *Astrid* og jeg fik privat Lærerinde sammen og i Undervisningen deltog de to yngre, *Ingeborg Andresen* og *Signe Brammer*, som senere blev Malerinde. — Jeg var meget doven, maaske forstod Lærerinderne ikke at gøre mig interesseret, hjemme var der aldrig nogen, der tænkte paa mine Lektier, samtidig havde jeg lidt Vrøvl med mine Øjne, og det benyttede jeg mig af, ja gjorde en Gang noget meget uskikkeligt, jeg erklærede nemlig til min Lærerinde, at jeg ikke kunde taale at læse Lektier hjemme, maaske lidt, nogle enkelte Fag, selvfølgelig kun dem, der interesserede mig; det gik godt, vistnok en 5 Ugers Tid, men saa hændte det pludselig en Dag, at Fader kom ind i Skolestuen, hvor vi sad. Fader var den Gang ogsaa Kasserer i Landmandsbanken, som havde Kontor i Lejligheden nedenunder Skolen, han har formodentlig vilde give mig en Besked. Mit Hjerte fløj op i Halsen, især da vores Lærerinde sagde, hvor er det kedeligt med *Charlottes Øjne*, at hun ikke kan taale at læse. Jeg følte mig en Besvimelse nær,

Fader stod saa underlig og betænkte sig, men svarede saa ganske let: ja, I er nogle Skravl allesammen, og saa gik han, og jeg følte en uendelig Lettelse, som om jeg var blevet frelst fra en Afgrund. Fader berørte slet ikke den Sag hjemme, men nu gik det først op for mig, hvor forkert jeg havde baaret mig ad, og jeg bad Gud om Forladelse og lovede, at nu skulde jeg blive rigtig flittig. Næste Dag paa Skolen sagde jeg til Frøkenen, at nu maatte jeg gerne begynde at bruge Øjnene igen, hvortil hun meget sødt svarede mig, at jeg endelig ikke maatte overanstrenge mig.

Fader var den Gang Formand for Klubben, hvor der hvert Aar blev arrangeret Dilettantkomedie, Moder instruerede Skuespillerne, hvad hun havde et ypperligt Greb paa, og hvor det morede os Børn at færdes bag Kulisserne mellem de agerende; men Smitten bredte sig til os 13 Aars Pigebørn; jeg kom den Gang meget sammen med *Johanne Schönheyder*, som senere blev gift med *Emil Opfer*. I hendes Forældres Hjem boede flere Skoledisciple, og ganske hemmeligt begyndte vi at indøve forskellige Stykker, vi var kun en lille Trup paa fire, *Johanne* og jeg, *Poul Johannes Jørgensen*, senere Professor, og *Otto Gullmann*, senere Overretssagfører. — Vi valgte „Tilfældigheder“ af Otto Benzon og „Kammerater“ af Peter Nansen, men hvor skulde vi holde Prøver, det var Efteraar og Vinter, saa gik vi efter Skoletid nogle lange Ture ud paa Landet, naar vi saa kom til en Bondegaard, bankede vi paa, fortalte vi var Skuespillere, om vi ikke maatte holde Prøve i deres Stue, de fleste var skikkelige, og vi fik Lov dertil, skønt de vistnok smilede lidt lunt af saa unge Skuespillere og

Skuespillerinder med korte Skørter. Meningen var, naar vi kunde de to Stykker, vi da vilde overraske og indbyde hele Byen til en stor Teateraften og tjene mange Penge til os selv. Det hele blev opdaget, og skønt det var saa uendelig barnligt og uskyldigt, blev der taget meget strengt paa det, vi havde opført os meget upassende ved at spadsere Ture med Disciplene, *Johanne* og jeg følte os nærmest som Forbrydere, og i lang Tid maatte jeg kun gaa Tur med Moder. Da jeg mange Aar senere mødte Overretssagfører Gullmann, modtog han mig med Replikker fra „Kammerater“.

Forresten elskede jeg at gaa lange Ture med Moder. Nykøbing var jo ogsaa omgivet af mange dejlige Skove, Hamborgskoven, Bangsebo og Lindeskoven; vi havde da vor Smørrebrødspakke med os og fik Kaffe ved et Skovløberhus; jeg var vænnet til at gaa, allerede som lille 4 a 5 Aars Pige kunde jeg gaa meget langt. Moder fortalte om en Tur, hun og Tante Frida gjorde med mig til Grevskabet Hardenberg, de tog med Toget til Saxkøbing, men saa gik de med den lille Unge til Hardenberg og rundt i den store dejlige Park; da vi kom til Hardenberg, stod jeg stille og sagde ganske alvorligt til Mor: „er vi nu paa Maanen?“ Jeg havde altid hørt, at Faders Grevskab laa paa Maanen, saa det var jo en forholdsvis rigtig Tanke Slutning. —

Da jeg var 14 Aar, begyndte jeg at gaa til Præsten hos den unge *Frederik Helms*, han var en udmærket Mand, der forstod at vække min religiøse Følelse med stærkt Ansvar og Syndsbevidsthed, men samtidig en sikker Fortrøstning til Guds uendelige Kærlighed. Kort efter min Konfirmation blev Fader forflyttet til Nak-

skov som Toldforvalter. Naar jeg nu forlader dette Afsnit om min Barndom, er der saa uendelig mange Bekendte og Venner, jeg kunde have skrevet om, men det vilde blive altfor vidtløftigt, der er dog én, jeg endnu maa nævne: gamle Boghandler *Christian Pontoppidan*, som har fulgt mig hele Livet igennem, og jeg bliver altid varm om Hjertet, naar jeg ser hans kære gamle Ansigt. Jeg kan kun sige til hver eneste, der endnu min-des: „Lille *Kylle Trampe*“, at ethvert enkelt Billede har staaet for mig under Nedskrivningen af dette, og da altid med en Tak, for det er kun lyse, gode Minder, de har skænket mig.

Aaret før Fader blev forflyttet til Nakskov, var vi alle i Besøg hos en Slægting af Moder, Kammerjunker *v. Bech*, Stensø. — Forældrene vidste, at en Forflyttelse forestod, og Moder syntes Nakskovs Omegn var saa grim, saa hun sagde til Fader: „*Calis*“, Moders Navn til Fader, „alle andre Steder end Nakskov.“ Dog véd jeg, at de 10 Aar, vi tilbragte der, var de lykkeligste Aar i Forældrenes Liv. Den dybe Melankoli, der tit havde hvilet over Moder, var veget bort, Fadernes pekuniære Forhold var ogsaa blevet betydeligt forbedrede, og de vandt sig ligesom i Nykøbing trofaste Venner; Livet der blev mere et Slags Herregaardsliv, præget, som det blev af de mange store Gaarde, og Forældrenes Hjem kom til at betyde uendelig meget for mange derovre, det var ogsaa et saa inderligt harmonisk Hjem. Moder taalte aldrig Sladder indenfor Hjemmets Døre, der herskede kun varmhjertet Gæstfrihed, Livsglæde, Vid og Aand. Det er ikke ensidigt som Datter, jeg skriver de Ord om Hjemmet, — men jeg véd, at alle, som er kom-

met der, enstemmigt vil underskrive disse Ord. Den smukke Harmoni, der var over Hjemmet, skyldtes vel ogsaa den inderlige Kærlighed og Forstaaelse, der bestod mellem Forældrene, der i stort og smaat søgte at glæde hinanden og ikke mindst deres nu meget forkælede Datter.

Girsbæk og Rosenvold

Den mest straalende Episode, jeg havde i min Barn-
dom og første Ungdom, var, da jeg Sommeren
1886 blev indbudt til at tilbringe min Sommerferie paa
Tirsbæk, der ejedes af gamle Grevinde *Schack*, Tante
Adda. Grevinden var Enke efter Lensgreve *Schack*
Schackenborg og en fjern Slægtning af min Moder. Hun
havde set mig, naar jeg var i Besøg i Bispegaarden hos
Kontesse *Lerche*; jeg blev vist nærmest indbudt som
Legekammerat til hendes Broderdatter *Lissy v. Krogh*.
Det var et herligt Sted, Tirsbæk, beliggende ved Vejle-
fjord lige overfor Munkebjerg, omkranset af Skov med
Park lige ned til Fjorden, og selve det trefløjede hvide
Slot omgivet af store Slotsgrave. Den nuværende Ejer
Hofjærgermester *Frode Neergaard* har ladet det restau-
rere, Kalkpudset væk, saa den fremstaar nu i sin op-
rindelige Skikkelse; jeg har ikke set det, og bryder mig
heller ikke om det. Det gamle Slot rummer for mig saa
mange lyse glade Minder. Navnet Tirsbæk-Thyrsbæk
menes at stamme fra den hedenske Tid, da der var rejst
et Tempel for Krigsguden Thyr. — En anden Udlæg-
ning er, at Dronning Thyra havde bygget et Slot der,
Thyras Kleve. Den østlige Fløj, der er den ældste, me-
nes opført i det 14. Aarhundrede, den nordlige i det

16. Aarhundrede og den vestlige er opført 1577 af *Ivar Lunge*.

Der findes selvfølgelig meget Spøgeri paa saadan et gammelt Slot. Da Polakkerne efter Svenskekrigen 1659 hærgede i Jylland, fortaltes om en Flok Ryttere, der kom til en Fisker, *Peer Madsen*, og tvang ham til at

Tirsbæk

svømme deres Heste, imens hængte de hans Kone op i Skorstenen, saa hun blev røget ihjel; da Manden hørte hendes ynkelige Skrig, kastede han sig af Hesten og druknede. Derfor skal man endnu ved Baadlejet kunne se en Mand uden Hoved og til Hest. *Ove Lunge* gaar ogsaa igen, da han havde spildt sin Salighed, rider han nu ved Nattetid over Markerne ved Bredballe og Julianebjerg, saa kan man høre Bøsserne knalde og Hundene halse, men han gør ingen Fortræd, skønt hans Hunde synes at være ganske nær ved.

En af Ejerne, *Christian Linde*, giftede sig med *Maren*

Loss, en fattig Skomagerdatter fra Horsens, af stor Skønhed, hun havde først været Hønsepige paa Bryskersborg, siden Malkepige paa Tirsbæk, ved hans Død 1756 giftede hun sig med sin Elsker *Jørgen Hvas*, som blev adlet under Navnet *Lindpalm*, og gjort til Justitsraad, han døde 3 Aar efter sin Frue i stor Armod, da han helt havde sat sin store Formue overstyr. Disse gamle Historier interesserede os unge meget, især *Maren Loss*, som skulde vise sig for en, naar man kaldte ud gennem en bestemt Luge.

Der var altid mange Gæster paa Tirsbæk. Tante *Addas* Svigerinde, Fru *v. Krogh*, hvis Mand var Overførster i Merseborg, med sine to Døtre, den 20-aarige *Henny*, der altid mindede mig om de blide fornemme Adelsdamer fra tyske Romaner, hun var meget smuk, og saa hendes Søster *Lissy*, der var paa min Alder, hun kunde ikke i Skønhed maale sig med *Henny*, men saa var hun saa meget livligere og kvikkere, vi kom udmærket ud af det sammen.

En Sorg, *Henny* havde, da hun var midt i Tyverne, nedbrød hendes Helbred, og hun døde i en forholdsvis ung Alder af en snigende Kræftlidelse. *Lissy* blev gift med en tysk Officer, der vendte tilbage efter Verdenskrigen som en stakkels Invalid. En anden fast Sommergæst var afdøde Læge, Redaktør *Vilhelm Thulstrup*, hvor var han storartet med sin elegante spænstige Skikkelse og hans sprudlende Humør. og hvor han kunde arrangere Komedier og Tableauer, alle elskede ham, Tante *Adda* ikke mindst, saa var der noget, vi vilde opnaa, var det altid ham, der skulde bede om Lov, jeg

tror aldrig, det blev ham nægtet. Efter Tirsbæk-Dagene forsvandt han ud af mit Liv; men jeg følte altid et Stik i Hjertet, naar jeg hørte, at netop denne prægtige, livsglade Mand skulde rammes af saa svær en Sygdom, men jeg har ogsaa af hans Søster, Fru *Sporon*, hørt, hvor taalmodigt og ædelt han bar sine store Lidelser. En anden Gæst, som ogsaa var der flere Somre, var den unge Lensbaron *Hans Rosenkrantz* til Rosenholm, nuværende Nationalbankdirektør; *Lissy* og jeg nærrede en med Respekt blandet Beundring for ham, han var saa stilfuld og fornem og saa saa smuk, men livfuld og fornøjelig kunde han ogsaa være. Han lærte mig at lave brændte Mandler, og jeg laver dem endnu efter hans Opskrift. Jeg husker ogsaa en Dag, jeg sagde, jeg vilde ønske, jeg havde rigtig mange Navne, saadan som Krag Juel Vind Friis, jeg syntes det lød saa flot. „Det kan vi nemt arrangere,“ sagde Baron *Rosenkrantz*, „vi kalder Dem bare Spring, Løb, Hop, Kiel Tramp; det Navn beholdt jeg meget længe. Sommetider kunde der nu ogsaa findes paa lidt uforsigtige Løjer. Da jeg var paa Tirsbæk første Gang som konfirmeret ung Pige, skulde jeg bo i et mægtigt stort Gæsteværelse paa første Sal i den østlige Fløj, tidligere havde jeg boet som de andre Børn paa anden Sal; om Dagen var jeg glad ved det smukke Værelse, men ikke om Natten, det stødte lige op til „Vatikanet“, to enorme, tomme Værelser, som kun beboedes af Lensgreve *Schack*, naar han aflagde Besøg paa Tirsbæk; naar *Lissy* og jeg vovede os derind, syntes vi altid de var beboede af afdøde Aander. — En Aften kommer vi unge til at tale om alle de gamle Spøgelseshistorier, naturligvis var jeg vigtig og erklærede, at jeg var ikke

bange; „lad os prøve,“ sagde en af de unge „tør De kalde paa *Maren Loos*?“ Det gøs i mig, men jeg vilde ikke gøre mine Ord til Skamme, især da de andre istemte: „Aa, Du er alligevel bange.“ Vi begav os da i Procession til den bestemte Luge, og jeg raabte ud i Mørket og inviterede hende til et Besøg om Natten. — Det blev Sengetid, og med bankende Hjerter begav jeg mig til Ro. Jeg laa i en af de gamle Himmelsenge med fire Stolper og Spærlagen, lige overfor Sengen var der et mægtigt Spejl fra Loft til Gulv, bag Sengen Fløjdøre ud til Gangen. Jeg maa imidlertid trods min Angst være faldet i Søvn, for pludselig vaagnede jeg ved, at et iskoldt Vindpust strøg hen over min Pande, og de hvide Gardiner bevægede sig ganske langsomt. Jeg satte mig op i Sengen, det var som mit Hjerter stod stille, og Haarene rejste sig paa mit Hoved, men ved det, at jeg rejste mig op, kom jeg til at se ind i Spejlet og saa da en svag Lysstribe fra Døren bag ved, som var bleven aabnet en lille Smule, saa at en gammeldags Kakkellovns-Ildpuster kunde faa Plads og ved dens Hjælp fremkaldtes den isnende Kulde og Bevægelsen af Gardinerne. Jeg lagde mig ganske forsigtig ned igen og sov beroliget videre. Ved Frokostbordet næste Dag blev jeg meget ivrigt udspurgt, om jeg havde oplevet noget; jeg fortalte da en meget dramatisk Historie om, at jeg havde haft et langt Besøg af *Maren Loss*, som takkede mig, fordi jeg havde indbudt hende. Det var der ingen, der før havde haft Mod til, og hun havde længtes saa meget efter at tale med fornuftige Mennesker; hendes Omgang var jo ellers kun diverse Aander, hun betroede mig naturligvis ogsaa noget om en Skat, men den skulde jeg nok selv

hæve, de andre behøvede ikke at hjælpe mig, og saa saa jeg meget hemmelighedsfuld ud. Jeg tror, de følte sig noget flade, der blev aldrig talt om *Maren Loss* siden. Men jeg vil sige, havde det Spejl ikke været, saa véd jeg ikke, hvad Skade jeg kunde have taget, for det var den mest vanvittige Rædsel jeg følte.

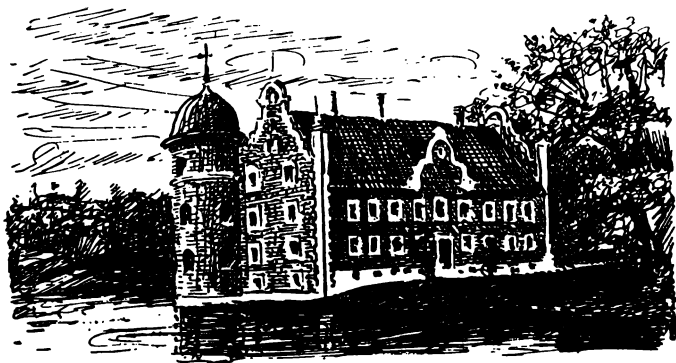
Af ældre Gæster husker jeg gamle Grevinde *Raben*, Moder til Lensgreve *Raben* til Aalholm; hun var en meget statelig Dame og altid sad hun saa stiv og strunk. *Lissy* og jeg turde aldrig mæle et Ord, naar hun var til Stede.

En Sommer kom ogsaa min gamle gode Ven fra Nykøbing, Kammerherre *v. Krogh* i Besøg, jeg husker, jeg blev saa glad ved at se ham, saa jeg glemte al Ceremoni og faldt ham om Halsen af Henrykkelse; jeg tror han var halvt genert og halvt rørt over den uventede varme Modtagelse. — En Sommer havde vi ogsaa Besøg af Pastor *Børresen* fra Santalmissionen, en lille Mand med et aandfuldt Ansigt. De var alle meget betagne af ham, *Lissy* og jeg var nok for unge til at forstaa hans Foredrag og Prædikener. Jeg var mest betaget af, at han en Dag ved Middagsbordet ganske ugenert gnavede sine Hønsben, jeg skelede hen til Tjeneren, *Hans*, hvad han mente om Sagen, men *Hans'* Ansigt var ubevægeligt.

Paa Tirsbæk var det Skik, at vi alle ved Middagsbordet bøjede Hovedet i stille Andagt, min Andagt bestod i, at jeg altid væddede med mig selv om, hvor langt jeg kunde tælle, indtil Tante *Adda* hævdede Hovedet og gav Signalet, at nu kunde Anretningen begynde. Min Aversion mod Bordbøn fik jeg den Gang. Bøn skal være Alvor og er smukt i et religiøst Hjem som Morgen- eller

Aftenandagt, men ikke, naar man sidder ved et veldækket Bord og er sulten; *Børresens* Bordbøn, hvor var den dog lang.

Vi kom ogsaa sammen med enkelte af Omegnens Familier; det stærkeste Samkvem var med Grev *Rantzaus* fra Rosenvold.

Rosenvold

Rosenvold hed i gamle Dage Stavevold og var da helt i Ruiner, det blev genopbygget 1585 af *Karen Gyldestjerne*, Enke efter Rigsraad, Marsk for Jylland *Holger Rosenkrantz*. 1621 blev det købt af den bekendte *Ellen Marsvin*, der senere afstod det til sin Datter *Kirstine Munk*, *Kristian d. 4.* Gemalinde. 1658 kom det i den Rantzauske Slægts Besiddelse. Der gaar ogsaa mange Sagn om Rosenvold, jeg vil kun lige omtale, at ligesom Tirsbæk blev ogsaa Rosenvoldegnen meget hærget af Polakkerne; der findes endnu i Skoven et Sted, kaldet Polakhullet, hvor Bønderne skal have ombragt 23 Polakker og kastet dem ned i Hullet, og for ca. 100

Aar siden, hed det sig, blev de Vejfarende, som passerede Stedet, meget beængstede af Spøgeriet. — Hvor var Rosenvold et herligt, gammelt Slot, og hvor kom jeg til at holde meget af den Familie. Lensgreven selv var, forekom det mig, meget stille og indesluttet og stod mig derfor noget fjern, men Grevinden elskede jeg, hun var forfærdelig sød og forstaaende over for os unge. Grevinden var en Søster til vore to store Skuespillere *Emil og Oluf Poulsen*, jeg syntes nærmest hun lignede sin nu afdøde Broder, Professor *Emil Poulsen*, og saa var der et saa lunt og elskværdigt Glimt i hendes Øjne. Børnene var: Sønnen *Kaj* og Døtrene *Gerda* og *Helvig*. *Kaj* var stor og allerede i den unge Alder meget svær, han var saa godmodig og elskværdig, at man ikke kunde andet end holde af ham, men én Gang var han uskikkelig, det var, da hans Moder gik over til Katolicismen, det skete mærkeligt nok lige efter *Børresens* Besøg, men *Kaj* var vred og fandt en barnagtig Fornøjelse i, hver Gang han var inde i sin Moders private Dagligstue, at række Tunge af en af hendes Helgene, som han særlig havde forset sig paa. Han blev da kaldt ned til sin Fader og fik en ordentlig Overhaling, som endte med, at Greven sagde, at som Straf skulde han miste sine Lommepege for næste Maaned, hvortil *Kaj* svarede: „Ja vel, Far, men saa maa jeg vel ogsaa endnu i denne Maaned have Lov at række Tunge af det gamle Uglebillede.“ — *Kaj* blev gift med Frøken *Weber* fra Svendborg og døde i den unge Alder 36 Aar uden at efterlade sig Børn, saa Grevskabet gik over til en anden Linje.

Saa var der Datteren *Gerda*, hun var fin, yndig og

blid, men allerede den Gang svagelig, hun døde allerede 1896 kun 25 Aar gammel.

Endelig var der Datteren *Helvig*, kaldet *Kylle* ligesom jeg; hun var en hel anden Type end sine Søskende, der var Kunstnerblod i hende, hun lignede ogsaa den Poul-senske Slægt, jeg syntes hun var dejlig med de kloge Øjne, der kunde sprudle af Vid og Liv, men ogsaa til Tider kunde være fulde af Melankoli, saa havde hun en pragtfuld Skikkelse og forstod at føre sig som faa; hun fattede Forkærlighed for mig til Trods for, at jeg var et Par Aar yngre, og hun var betydelig mere udviklet, hun foreslog, at vi skulde være rigtige Venner, at hun mente det alvorligt, har jeg Beviser for i den store Korrespondance, jeg har liggende efter hende; mit Venskab for hende var vist nærmest en dyb Beta-gelse og Beundring.

Der var mange unge paa Rosenvold, en af dem jeg husker bedst er nu afdøde Hofjægermester *Helmuth Lüttichou* til Tjele, jeg tror, man om ham med fuld Ret kan bruge Udtrykkene ridderlig og nobel, mod mig var han begge Dele, og hjalp mig paa den ridderligste Maade over nogle smaa Besværligheder, jeg havde, jeg var jo dog en meget yngre og ukonfirmeret lille Pige. — Saa kom der til Rosenvold en fransk Videnskabsmand, Doktor *Murray*, tror jeg han hed, han var en stor Psykolog, og Rygtet gik, at han straks kunde læse Menneskets Karakter af dets Ansigt. Vi unge var meget spændte paa, om han vilde sige noget om os; han kom saa en Dag med Grev *Rantzaus* til Tirsbæk, han havde et meget gennemborende Blik, men kom ikke med nogen Udtalelse om nogen af os. Men da vi næste Gang

kom til Rosenvold, ser jeg endnu *Kaj* trædende mig i Møde slaaende ud med Haanden: „Jeg har en Hilsen til Dem fra Doktor *Murray*, De er den eneste han udtalte sig om, og hans Ord var: „Var jeg ung, friede jeg straks til den lille Komtesse *Kylle*, hils hende.“

Jeg var meget bæret, men ogsaa meget flov, jeg syntes, jeg var saa ubetydelig mellem alle de meget smukke og livlige unge Piger, hvor jeg rødmede, og hvor de lo ad mig; men jeg har dog bevaret den lille Episode i frisk Minde, saa den maa jo have gjort stærkt Indtryk paa mig. — Saa var der ogsaa *Knud Vallø*, nuværende Amtmand i Vejle. Han var den Gang umaadelig pertentlig, men egentlig forfærdelig rar, jeg var stolt over, at han, der var saa meget ældre, altid dansede med mig, ja, endog gav mig en Kotillonsbuket, ja, der var mange flere, jeg kunde nævne, men deres Navne bliver helt opslugte af de mange Kadetter; Kadetskibet laa nemlig 3 Aar i Træk ca. 14 Dage i Vejlefjord, og at disse med Officererne var selvskrevne Gæster paa de to Herregaarde, siger sig selv. *Prins Carl*, nuværende *Kong Haakon*, var med de 3 Aar, ligeledes *Prins Georg* af Grækenland, de passede mere i Alder til *Helvig*, men alligevel var de altid flinke imod mig. *Prins Carl* blev der gjort megen Stads af, hvad jeg tror han egentlig var helt genert over. Han var ligesom alle de unge Mennesker meget charmeret i *Helvig*, og da Kadetskibet mest laa udenfor Tirsbæk, var det flere smaa Hilsener og Besked, jeg maatte bringe hende fra *Prins Carl*, men det var uendelig barnligt og uskyldigt.

Min gode Ven blev *Prins Phin*, den lille siamesiske Prins, hvor var han gemytlig, han vilde endelig lære

mig russisk, men de to eneste Ord, der hang ved, var „Papiroski“, „Spiski“, der betyder Cigaretter, Tændstikker; det blev næsten symbolsk for mig, for jeg er bleven en meget stærk Cigaretryger.

Hvad der ogsaa var meget morsomt for mig var, at min før omtalte eneste rigtige Barndomsveninde, *Astrid Brammer* fra Nykøbing, tilbragte sine Sommerferier i Gammelby Præstegaard hos sin Farbroder, gamle Provst *Brammer*, det var lige ved Rosenvold; Provsten var til Trods for, han var en lille og lidt svær Mand, en rigtig Prælatskikkelse, han var en umiskendelig Søn af den bekendte Aarhus-Bisp. Jeg var et Par Gange i den smukke, gamle Præstegaard, ellers mødtes *Astrid*, hendes Broder *Gerhard* og jeg paa Rosenvold. *Gerhard Brammer* er den for nogle Aar siden afdøde General-intendant, en elskværdig, charmerende og nobel Mand, han blev desværre saa hæftigt angrebet af Ledegigt, saa han allerede som Kaptajn maatte træde ud af Livgarden, hvis Historie han forresten har skrevet.

Grevinde *Rantzau* blev ogsaa *Astrid* en god Ven. Grev *Rantzau*s tilbragte flere Vintre i Montreux, og en Vinter var *Astrid* dernede i Skole-Pension, da var det hyggeligt for hende at have det gæstfrie Hjem at komme i. *Astrid* fortalte mig, hvor feteret *Helvig* var dernede, naar der skulde være Bal, var Trappen, hun skulde passere, formelig belejret af Herrer, som søgte at opnaa en Dans hos hende. Der traf *Helvig* sin tilkommende Mand, Baron *René de Fougere*, han var noget ældre end hun, ikke særlig velstillet, men af en meget fornem Slægt. Da jeg den Sommer traf hende som forlovet, var hun meget forandret. Der kom igen et Orlogsskib ind i

Vejlefjord, og der var *Prins Carl* med, nu som ung Officer. Tante *Adda* gjorde stort Bal; jeg tror *Helvigs* Forlovede meget let blev jaloux, han taalte næsten ingen anden dansede med hende, og det var ligesom han havde en underlig hypnotisk Magt over hende. Forlovelsen blev ogsaa en Tid hævet, men saa giftede de sig, for dog nogle Aar efter at blive skilte. *Helvig* kom her til Danmark igen, lærte Sygeplejen for uendelig opofrende at kunde pleje sin Fader, der døde under svære Smerter af en Kræftlidelse i Hals og Tunge. *Helvig* giftede sig med en mindre Landmand, men døde nogle Maaneder efter Brylluppet, kun 27 Aar.

Stakkels Grevinde *Rantzau*, der oplevede alle de Sorger at miste sin Mand og alle sine tre Børn samt sit pragtfulde Hjem paa Rosenvold; jeg tror hendes Religion hjalp hende, hendes egen Slægt var mageløs imod hende, det er blevet mig fortalt, at hendes Nevø, *Johannes Poulsen*, besøgte hende hver Dag og i den sidste Tid sang alle de Salmer, hun ønskede at høre, det var smukt og kærligt gjort af ham, hun, som var saa ene.

Nogle Aar før hendes Død traf jeg hende paa Lange-linje, hun var glad ved at se mig, men om Kylie kunde hun ikke taale at tale, og saa mindede jeg hende for meget om de lyse, glade Tider.

Tirsbæk-Perioden hørte egentlig op, da jeg var 17 Aar, Tante *Adda* var jo gammel og hendes elskelige Søster, Frøken *v. Krogh*, Tante *Witte*, som styrede det hele, var blevet svag, dog overlevede hun Tante *Adda* en Tid og boede til sin Død med *Henny* i Vejle. Tirsbæk arvedes af den næstældste Søn fra Schackenborg, som

solgte Godset til ovenomtalte Hofjægermester *Frode Neergaard*.

Sidste Gang, jeg gæstede Tirsbæk, var fra Vejlefjord Sanatorium sammen med min Mand, der var Patient paa Sanatoriet, det var uendeligt vemodigt at gaa rundt og se paa alle de uforandrede Omgivelser og tænke paa alle de lyse Minder og de store Tragedier med Familien *Rantzau* og tænke paa den ligesaa tragiske Skæbne, som ramte hele Familien *v. Krogh*, og selv havde jeg ogsaa smagt Sorgens bitre Kalk, da jeg allerede den Gang var klar over, at den frygtelige Sygdom vilde blive Døden for min elskede Mand.

*Ferregaardsliv og
Præsentation ved Hove*

Naar jeg nu begynder paa dette Afsnit, burde jeg vel hellere kaldt det Lolland og Falster, thi Selskabeligheden strakte sig næsten over begge Øerne, Afstanden var jo ikke saa stor.

Jeg husker et Par store Fester, vi var til paa Falster i den første Tid. Den første var en stor Sommerfest, som Jægermester *Hillerup* og Stamhusbesidder *Grandjean* gjorde i Forening. Om Formiddagen lagde den lille Damper Guldborgsund og Stamhusbesidder *Grandjeans* flotte Lystjagt ud, og Turen gik over til Hamborgskoven, hvor Jægermesterens havde arrangeret en enorm flot Frokost; jeg husker bedst de store Ølfade og den uendelig Masse friske Hummer. Humøret var straalende og hele Ungdommen legede „to Mand frem for en Enke“ og andre lignende Lege. Saa lød Signalet, vi gik atter ombord, og saa gik Turen til Vennerslund, det var kulet en Del op, og det vakte megen Fryd, da Gendarm-Kaptajn *Jakobsens* Hue gik overbord; Damerne lavede ham en udmærket Erstatning bestaaende af et Lommestørkæde med 4 strittende Knuder, han saa saa morsom ud med denne Hovedbedækning over sit glade elskværdige Ansigt. — Ankomne til Vennerslund blev Damerne vist op i nogle store Gæsteværelser, for nu skulde der anlægges „Grandtoilette“ til den pragtfulde Middag,

som Stamhusbesidderen havde arrangeret. *Emmy Hillerup* og jeg skumlede meget over en Dame, som endelig vilde skifte inde i et stort Skab, hun paastod, det var af Generthed, men *Emmy* og jeg troede nu, at der var noget i Vejen med hendes Undertøj. Efter Middagen var der Bal til langt ud paa Natten. Der traf jeg første og vist forresten ogsaa eneste Gang *Neergaard* fra Fuglsang, han var en Del ældre end sin unge Kone, født *Hartmann*, og han sagde til Fader: ja vi er begge Bal-fædre, De for deres Datter og jeg for min unge, søde Kone. Naar jeg nævner *Neergaard*, er det, fordi Fader kom der noget i dennes Ungkarletid. Godsejeren var meget interesseret i det den Gang lige fremkomne Magnetisme, og den bekendte Magnetisør *Hansen* var flere Gange paa Fuglsang. Fader overværede en Seance, hvor der foretoges nogle virkelig meget interessante Eksperimenter; mellem Gæsterne var en ung Dame, som optraadte meget udfordrende, ja nærmest gjorde Nar af Magnetisøren; denne tog det meget roligt, men ved sin Afrejse næste Dag sagde han: „Ja, De skal nu alligevel have en lille Straf.“ Han saa da paa hende og sagde: „Nu skal De ikke kunne huske Deres Navn, før jeg giver Lov.“ Og virkelig, hun kunde ikke huske det, selv om det blev gentaget nok saa mange Gange, hun var meget ulykkelig, men næste Dag ved Frokostbordet blev Fortryllelsen hævet, og hun følte en uendelig Lettelse ved at vide, hvem hun var, og haanede vist ikke mere Magnetisøren.

En anden stor Middag paa Ny Kirstineberg staar ogsaa tydeligt for mig. Lensgreve *Rabens* var der for første Gang, hvor var jeg betaget af Grevinden. Hun besad

en vidunderlig beaandet Skønhed, en ubeskrivelig Char-
me og noget uforklarligt bedaarende over hele sin Per-
son. Der var en gammel, vist udmærket Musiklærer,
Lange med, stammende fra den gamle Købmands-
slægt *Lange* fra Frederikssund, hvor var hun sød
overfor ham. Grevinden selv var meget musikalsk,
hun spillede sammen med ham og inviterede ham
til Frokost næste Dag, han var naturligvis, som alle Her-
rerne, betaget af den Charme, der udstraalede fra hen-
de. Jægermesteren havde selvfølgelig Grevinden til
Bords, og Fader sad paa Grevindens anden Side, jeg
tror nok, der var en Kappestrid mellem de to Herrer,
men Fader fik dog én Gang Overtaget; pludselig er-
klærede Grevinden, at hun begyndte at faa saadan en
fæl Tandpine, men Fader erklærede, han vidste et ud-
mærket Raad: Staal op imod det syge Sted havde en
magnetisk Virkning, saa Smerterne forsvandt, og saa
trak Fader et stort Nøgleknippe op af Lommen og an-
bragte det i en fast Perlekæde, som Grevinden havde
om Halsen, det var nok en lidt generende Kur, for et
Kvarterstid efter leverede Grevinden Nøgleknippet til-
bage med et straalende Smil, idet hun erklærede, det
havde fuldstændig hjulpet hende. — Efter Middagen
var der stort Lotteri med mange smukke og morsomme
Gaver, mest Jubel vakte det, da Biskop *Styhr* vandt et
fint Krølleapparat, han var næsten ganske skallet. —
Jeg var ogsaa i Begyndelsen af Nakskov-Tiden til Bal
paa Valdæs, som ejedes af Godsejer *Hansen*, nu var
det nok gaaet noget tilbage for dem, men i Begyndel-
sen af mine Forældres Ophold i Nykøbing kom de altid
flot kørende med 4 Heste for til Byen.

Jeg kom meget paa Vald næs som Barn, der var to jævnaldrende Døtre og tre Sønner, saa det var et meget fornøjeligt Liv for os Børn, især om Vinteren, hvor vi altid kørte i Kane, og hvor Toppunktet var at blive væltet om i en stor Snedrive; en af Drengene kørte altid, og jeg tror Hesten havde vænnet sig dertil, for den ventede altid saa roligt, indtil vi fik samlet os op igen. Vald næs laa en Milsvej fra Ore hoved. Vi var mange, der skulde med fra Nakskov, den ene Søn, *Viggo*, boede nemlig hos os, han skulde sætte sig ind i Toldvæsenet. Jeg husker kun, at jeg morede mig herligt. Paa Tilbagevejen, da vi passerede Maribo, mødte Arkitekt *Brummer* op med en meget smuk Buket Marschal Niel-Roser til mig, jeg følte mig meget bæret, han var jo saa meget ældre; *Brummer* var vist med til at restaurere Maribo Domkirke. Senere har jeg truffet den nu meget bekendte Arkitekt hos en Søster af ham, gift med en Slægtning af mig, *Frederik Scholten*. Han kendte mig ikke igen, og jeg omtalte selvfølgelig ikke Roserne.

Saa kommer et Sted, der kom til at staa mit Hjerte meget nær, nemlig Lidsø, beliggende en Milsvej fra Rødby. Lidsø ejedes af Godsejer *Kryger*, Søn af *Hans Kryger*, Bevtofte, han var gift med *Charlotte Jørgensen*, Datter af Etatsraad *Jørgensen* fra Søholt, der var en af Lollands store Mænd, han ejede foruden det bedaaende Søholt det pragtfulde Herresæde Søllestedgaard, der endnu ejes af en Sønnesøn, *Teophil Jørgensen*. Han købte saa Lidsø til sin Datter, men det var en daarlig Gaard, inddæmmede Jorder. Kammerjunker *v. Bech* og *Kryger* blev ved med at fraraade Købet, men de var jo saa unge Mænd, saa Etatsraaden regnede ikke deres

Ord. Senere købte *Jørgensen* ogsaa *Bindernæs* til, men *Kryger* havde mange store Uheld, saa den kunde ikke svare sig i *Krygers Tid*. Bekendtskabet med *Krygers* stammede allerede flere Aar tilbage, mens vi var i *Nykøbing*.

Kammerjunker v. Bech var den Gang Forvalter paa *Lidsø*, her kom hans og Moders kødelige Kusine, *Mathilde Arntz*, over som Lærerinde for *Krygers* eneste Datter *Margrethe* og *Krygers* nogle Aar yngre Broderdatter *Louise*, hendes Fader var Apoteker paa *Island* og Enkemand. Et herligere Sted end *Lidsø* kan man ikke tænke sig, der strømmede én en Hjertervarme og Gæstfrihed i *Møde*, saa man straks elskede det og følte sig som hjemme, og hvor vi morede os om Sommeren med *Badeture* i *Østersøen* og *Ridetur* paa de smaa *Is-lændere*, om *Vinteren* *Komedier* og *Tableauer*, og saa var der altid megen Musik og Sang, baade *Krygers* og *Bech* sang, han havde en lille Tenor, som var smukt uddannet, og naar *Bech* sang de rørende Sange, gik det lige til Hjertet, og saa hans *Gade-* og *Revuviser*, jeg tror faa har forstaaet at foredrage dem saa morsomt.

Hver *Lørdag Eftermiddag* holdt *Vognen* for *Døren*, og saa gik *Turen* til *Søholt*. *Etatsraaden* vilde nemlig, at hans *Børn* og *Børnebørn* skulde samles der hver *Søndag*, og da *Lidsø* laa temmeligt langt borte, tog det altid to Dage, idet vi først kørte tilbage *Mandag Formiddag*. *Søholt* var en herlig *Gaard* med en smuk *Hovedbygning* og en *Park* lige ned til *Maribo Sø*. En Del af *Haven* var i den stive franske *Stil* med enorme *Hække* klippede i forskellige *Former*, oplivede af diverse *Monumenter* og *Statuer*. Der findes endnu i *Søholts Have* adskillige

Træer plantede af *Eleonora Christine* under hendes Ophold paa Maribo Kloster. — Det gik altid meget stilfuldt til paa Søholt, var der ingen celebre Gæster, førte altid Etatsraaden sin Datter og den ældste Søn sin Moder til Bords, de andre fulgte saa efter ifølge Rang og Alder, tilsidst os Børn. Det var et stateligt Par gamle Etatsraads, og han viste altid den ømmeste Ridderlighed over for sin Hustru.

Krygers Datter *Margrethe* blev gift med *Konstantin Bruun*, eneste Søn af Hofjægermester *Bruun* til Sædingegaard og Krogerup, han var gift med en Datter af den bekendte Gehejmekonferentsraad *Tesdorpf*, Ourupgaard. *Konstantin Bruun* var juridisk Kandidat, men hans Hu stod til Landvæsenet, og hans Onkel, Hofjægermester *Adolph Tesdorpf*, lod ham da en Tid lære Landvæsen paa Gjedsergaard. To Maaneder efter sin anden Søns Fødsel blev *Margrethe* syg af Skarlagensfeber og døde til uendelig dyb Sorg for sine Forældre, det var jo deres eneste Barn, hun var som en Solstraale med sit smukke, lyse Sind. Hun efterlod to prægtige Dreng, som er til stor Glæde for deres Mormor. Fru *Kryger* har allerede i flere Aar været Enke og hendes hyggelige Villa i Charlottenlund er mig et meget kært Hjem, hvor hendes Niece, *Louise Kryger*, er bleven hende den kærligste Datter.

Kammerjunker *v. Bech* havde imidlertid købt Stensø ved Nakskov, det Hjem kom til at betyde uendeligt meget for mine Forældre og mig. — Man siger nu nogle Mænd er mest udpræget, enten Ægtemænd, Sønner, Brødre eller Venner. *Bech* var Vennen for sine Venner, hver Fiber af ham var den trofaste Ven, derfor blev

han ogsaa elsket af os alle, som havde hans Venskab. Han ægtede *Emilie Dau* fra Hamborg og fik en eneste Datter, *Sessa*. Hvor jeg er dem alle Tak skyldig for de mange glade Timer paa Stensø.

Af andre Gaarde i Omegnen var Grev *Ludvig Reventlovs* paa Rudbjerggaard ogsaa Faders Ven fra yngre Aar, et ualmindeligt hyggeligt Hjem, der traf jeg den gamle Digter *Vilhelm Bergsøe*, han var da næsten blind, men han kunde dog spille en lille L'hombre, naar Kor-tenes Værdi hver Gang blev meddelt ham; jeg sad stille og beundrede ham, ham, der havde skrevet den herlige Bog „Fra Piazza del Popolo“ og alle de mange andre herlige Bøger.

Saa var der *Konows* paa Gammelgaard og *le Maires*, Frederiksdal, ja, mange flere og alle livsglade, elskværdige Mennesker. Jeg husker en Pinse, vi havde Besøg af Faders Broder, Overretssagfører *Rudolph Trampe* og Hustru, paa Stensø var Overretssagfører *Axel Bang* og Hustru og paa Gammelgaard Overretssagfører *Andreas Albech* og Hustru, Fru *Konow* var en Søster til *Andreas Albech*, det var en ustandselig Festrus, saa Onkel ved Afrejsen sagde: nu véd jeg, hvad lollandsk Feber er, den er storartet. Den rigtige lollandske Feber var rigtig væmmelig, og vi led alle derunder og maatte tage en Masse Kinin, det var alle de inddæmmede Jorder, hvor Taagen kunde ligge tæt hen over.

Kun nogle enkelte af de mange store Fester vil jeg omtale; den ene var et stort Bal hos Lensgreve *Rabens* paa Aalholm; jeg fulgtes med den nu til Hofjægermester udnævnte *v. Bech* derhen, vi kørte i egen Vogn til lille Søholt hos *Suhrs*, hvor vi spiste Middag og klædte

os om og ankom saa ved 8-Tiden til Aalholm. Jeg havde ikke været der før, og Slottet, som lignede en stor gammel Røverborg, imponerede mig meget. Lensgreven og Grevinden var glimrende Værter, og man morede sig udmærket, jeg husker ogsaa Grevindens Forældre, Gesandten, Kammerherre *Hegermann Lindenkrone* og Frue, hun saa tiltrods for, hun var ældre, aldeles storartet ud i en stærk gul Brokades Kjole med Kniplinger. Et andet Bal var hos Baron *Bertouch-Lehn*, de boede den Gang endnu paa Sophiehøj, jeg havde været der før, og da altid været meget optaget af den Mængde Hunde, der var inde omkring i Stuerne; en Gang talte jeg 11, men da var der nu ogsaa 2, der havde Hvalpe; men baade Baronen og Baronessen var store Hundelskere. Naa, Ballet skulde denne Gang være særligt flot, det var den Gang Prins *Chira* var paa Lolland og boede paa Aalholm, hvor var det ogsaa morsomt. Baron *Palle Rosenkrantz* optraadte som en Slags Ceremonimester eller rettere Danseinstruktør, og det forstod han til Fuldkommenhed; og saa Kotillonen, jeg har aldrig oplevet noget saa pragtfuldt. Baronessen havde bragt en Masse orientalske Sager hjem fra Ægypten, jeg husker, jeg fik et pragtfuldt Langsjal af Prins *Chira* og af min tilkommende Mand de mest bedaarende, højhælede, violette, guldbroderede Fløjlstøfler, ja mange flere pragtfulde Kotillonsgaver var der; saa kom den lange Hjemkørsel, jeg husker vi bedede allerede i Rødby, hvor Apoteker *Berend*, der var Ungkarl, havde den dejligste Frokost til os Kl. 5½ Morgen, men Kl. var 9½ inden jeg naaede hjem, hvor var man træt, og hvor havde man Uro i Benene paa hele den lange Køreture, og hvor jeg

længtes efter min Seng, men det var der ikke Tale om, vi havde Gæster, Tante *Ingeborg Trampes* Broder og Hustru, den i Fjor afdøde elskelige gamle Professor *Sveinbjørnsson*. Heldigvis skulde de rejse efter Frokost Kl. 1½, saa slog Hvilens Time og jeg sov, jeg tror helt til næste Morgen.

I 1889 kom vi altsaa til Nakskov, det første halve Aar boede vi paa Hotel Skandinavien, der ejedes af Hotel-ejer *Lange*. En lille Episode fra den Gang maa jeg omtale. *Herman Bang* havde boet der Aaret i Forvejen og skrevet „Tine“, tror jeg nok, nu ventedes han igen dertil; han var elsket af hele Hotelpersonalet, men Fader stillede sig i Begyndelsen lidt kølig overfor ham, jeg derimod var umaadelig optaget af ham og vilde meget gerne have, at han skulde lægge Mærke til mig, mødte ham altid, selvfølgelig tilfældigt, paa Trappegangen o. s. v. Hans Værelse var lige overfor vor Dagligstue; en Dag havde jeg arrangeret mig meget male-risk i en Lænestol lige overfor Døren, meget interesseret i nogle Digte af Schiller, Døren stod naturligvis tilfældig aaben, saadanne Smaating tænker man jo ikke paa, naar man læser en af de store Digtere. Scenen var altsaa arrangeret og Tæppet kunde gaa op. Jeg hørte Fodtrin, og ser saa Fader, som med et lille lunt Smil lukkede Døren, saa var det hele ødelagt. Man er jo ogsaa kun 15 Aar, naar man finder paa den Slags. Saa en Aften kom han virkelig ind til os, det blev en hel Oplevelse, i Begyndelsen var han saa faamælt og melankolsk, men saa tror jeg, der blev berørt beslægtede Streng mellem ham og Moder, og nu var det, som han lukkede sig op og udfoldede hele sin charmerende Per-

sonlighed, fælles Bekendte blev dragne frem, Anekdoter og Vid spillede, Forældrene blev revet med, og det blev en meget sen Aften.

Næste Dag rejste *Herman Bang*, jeg saa ham aldrig siden, men naar jeg læser hans dejlige Bøger, glæder jeg mig altid over det lille smukke Minde.

Naar min Kusine *Jane*, Onkel *Kristian Trampes* Datter, kom paa Besøg, hun var tit et halvt Aar ad Gangen hos os, kan det nok være Ridesporten blev ivrigt drevet; Heste fik vi enten fra Stensø eller fra nogle unge Købmandssønner fra Byen, de var ogsaa meget interesserede i den Sport og havde udmærkede Heste, saa tror jeg ogsaa nok, de var meget charmerede i min Kusine, hun var nu ogsaa sød, og saa var hun det, jeg tror man kalder rapmundet. Jeg husker en Gang *Jane* og jeg var blevet altfor længe ude paa vor Ridetur, og Moders Søster, Tante *Frida*, havde belavet sig paa at holde en lang Formaningstale til os; men da vi kom, fo'r Moder ud i den lille Hal, greb os begge to i Armen og med et meget polisk Glimt i Øjnene holdt hun en tordnende Formaningstale til os, som endte med, at vi skulde gaa op paa mit Værelse og blive der, og ingen maatte komme ind til os, men da vi kom derop, havde Moder ladet Stuepigen servere den lækreste The for os med Masser af Kager. Tante brændte inde med sin Straffeprædiken, kun syntes hun nok Moder havde været lidt for streng imod os. Senere red jeg hos *Lørup* for at blive affilet lidt, men det var rigtignok tamt, naar man havde været vant til at ride gennem Skove og stryge hen over Marker og Enge. Jeg husker ogsaa tydeligt min 18 Aars Fødselsdag, der fik jeg min første Silkekjole; der laa

en lyserød Foulard Silkekjole paa Fødselsdagsbordet, ja, der laa endog to, idet jeg skulde have den Glæde at give min Kusine den anden, det blev saa en Skik, var en af Kusinerne hos mig paa min Fødselsdag, skulde jeg forære dem Magen til min Gave; var det da et Under, at Onkel *Karl* og Tante *Gunhilda* blev elsket af hele den yngre Slægt, og at det er mig en Fryd at høre dem blive omtalt af den.

Der eksisterede i Nakskov en lille Klub, kaldet den litterære Klub, nærmest efter Pichwich-Klubbens Mønster. Den ejede en „gylden Bog“, der blev fremlagt ved hvert Møde, og hvori indførtes alt af Vigtighed, nogle af Klubbens Love var: At fornøje, gavne, oplyse sine Medlemmer. Det er i Mødetiden absolut forbudt at tale ondt om Næsten i Nakskov By og Omegn, „Generalforsamlingen“s Flugtstol er ukrænkelig og maa kun benyttes, naar „Generalforsamlingen“ med Klubbens Tildelse er fraværende. Klubben er ikke uimodtagelig for Bestikkelse. Møderne sluttet præcis Kl. 12 ved Ringning af Klokkeren. Den bestod kun af 4 faste Medlemmer, nemlig Kaptajn *Wildau*, der var født Formand, da Møderne altid stod hos ham, Doktor *Benoni Petersen*, Kasserer, Konsul *Hage*, der var Klokker, og Fader, der var „Generalforsamlingen“, den Titel havde han valgt, da han syntes, den havde den største Magt baade til at gøre Vrøvl, vedtage og forkaste diverse Forslag. Af ekstraordinære Medlemmer var der derimod en Mængde, jeg vil kun nævne nogle enkelte: Maleren *Karl Holsø*, der blev udnævnt til Klubbens Hofmaler, da han malede et udmærket Billede af Klubbens faste Medlemmer, og saa Baron *Palle Rosenkrantz*, som pas-

sede særlig godt med sit sprudlende Humør og Vid, han har forresten omtalt Klubben meget i sin Bog „Retsbetjente“ som Aandsaristokraternes Klub. Fader, som spiller en temmelig stor Rolle deri, har han omtalt som Postmester, Kammerjunker *Kaas*, men jeg maa sige, han omtaler ham paa en smuk Maade, navnlig i Slutningsordene i Bogen, som viser hans Opfattelse af Fader som den helt igennem fødte Gentleman, jeg er ham taknemlig derfor, og hvis han nogensinde læser denne Bog, bringer jeg ham herved min virkelig varmtføjte Tak.

1903 kom min første Udenlandsrejse. Herredsfoged *Nielsen* (tog senere Navneforandring til *Nordau*), og hans Hustru, født *Wildau*, kom meget hjemme, hun var en ualmindelig sød, elskelig Dame. Da hendes Søster, Frau, Direktør *Bentzen* fra Coblenz, 1902 besøgte hende, blev det bestemt, at jeg skulde besøge dem Aaret efter, da de havde en jævnaldrende Datter, *Soffi*. Den Gang rejste man jo ikke saa meget som nu, saa jeg var helt betaget af det og syntes nærmest det var til Verdens Ende, jeg skulde rejse. Sommeren 1903 kom, og ledsaget af hendes Broder, før omtalte Kaptajn *Wildau*, drog jeg af Sted. Alle véd, der husker deres første Udenlandsrejse, den betagende Fornemmelse første Gang man betræder fremmed Jordbund. Egentlig er man meget skuffet over, at Befolkningen er fuldstændig som en selv, jeg vilde have ønsket, de havde lidt mere lignet Hottentotter eller saadan noget. Naa, vi kom endelig til Coblenz, hvor *Bentzens* beboede en stor hyggelig Villa lige udenfor Byen. Han var Direktør for Gas- og Vandværk, men havde Afskedspatent herfra som Ingeniør-

officer, det var morsomt for os unge, for saa var han Medlem af Officers-Kasinoet, at være Medlem af Officersstanden betød saa uendelig meget den Gang. Coblenz er en herlig gammel By, og hvor er Omegnen dog dejlig. *Soffi* og jeg gjorde sammen med hendes Fader en tre Dages Tur i Landauer langs Mosel, der, hvor ellers aldrig Turister kom, der var saa skønt, og hvor var det morsomt at overnatte i de hyggelige smaa Kroer, de var mest besøgt af Jægere, og det var altid Tærningspil, der blev drevet. En Gang fik *Soffi* og jeg Lov at spille med, de var saa gemytlige, næsten alle med langt Skæg, og saa fortalte de Jagthistorier, som de lo mægtigt af, jeg forstod omtrent ikke et Muk, men lo med saa vidt muligt paa de rigtige Steder; det var mig i det hele taget til stor Besvær, at jeg ikke havde lært Tysk, vi lærte kun Fransk og Engelsk i Skolen. Fransk talte jeg ganske godt, da Fader talte en Del Fransk med mig, men Tysk, „Herre jemeni“, hvilke Bommerter jeg gjorde, den værste var nok, da jeg til en tysk Uhlan-Officer sagde: „Bitte helfen sie mir gefälligst auf den Topf.“ Han vendte sig bort og prøvede paa at lade som han intet havde hørt, men jeg gentog det ufortrødent, men *Soffi* fik mig endelig trukket bort, og da hun fortalte mig, hvad det betød, kan det nok være, jeg rødmede, jeg havde jo ment Gipfel og ikke Topf. Hvor havde vi mange dejlige Ture med Damper ned ad Rhinen, det endte næsten altid med, at vi blev et stort Selskab, og saa kom Bowlen paa Bordet, i Reglen Ferschenbowle, og saa gik Passiaren, Taler blev holdt og Sange sungne, det har altid været min Sorg, at jeg ikke havde en Tone i Livet, men jeg har taget Revanche,

naar jeg var helt ene, for saa elskede jeg at synge alle mulige gamle Sange og med Foredrag, jeg selv syntes det lød helt udmærket, men naar nogen overraskede mig i Udøvelsen af den Sport, stak de altid Fingrene i Ørene, og jeg tav beskæmmet. Paa Turen var der en Gang en meget bekendt tysk Digter med, som skrev et smukt Digt til mig, de andre sagde: hvor er det poetisk, jeg takkede ham og udtalte, det er kun altfor smukt. Jeg anede ikke, hvad der stod, dels var det jo tysk og saa tillige med gotiske Bogstaver. Naa, efterhaanden gik det helt godt med Sproget, vi kom i mange af Byens Familier og var altid sammen med en Mængde tyske Officerer, mest Uhlaner, der var det mærkelige, at en Premierløjtnant ved Uhlanerne gik forud for en Ritmester ved Dragonerne. Jeg var med til flere Baller i Officers-Kasinoet, jeg husker særlig et stort Bal, jeg havde en meget smuk Dragt paa og meget lange hvide Handsker, den ene fik Premierløjtnant *v. Castenholtz* fat i, og saa blev den bogstavelig talt flaaet itu, og hver Uhlan bar et Stykke af den paa sin Uniform, det skulde naturligvis betragtes som en stor Hyldest, men jeg ærgrede mig egentlig mere derover, det var helt nye Handsker, og jeg havde daarlig Raad til at købe mig et lignende Par; heldigvis hjalp min gode Ven, Direktør *Bentzen*, mig over den Vanskelighed ved at forære mig to Par elegante Handsker i Stedet for. Naar jeg har dvælet saa meget ved denne Rejse, er det fordi intet kan staa Maal med den første Gang, man er i fremmed Land og prøver sine Vinger. En fast Sommergæst hvert Aar var Faders Ungdomsven, Kommandør, senere Kammerherre *Fritz Wulff*, gift med *Hertha Holstein Rathlou*. Saa kom

der Melding ude fra Taars, at nu var Inspektionsskibet, Toldkrydseren *Argus* under Opsejling. Saa fik Pigerne travlt med at arrangere en fin Middag, og næste Dag var vi ombord paa *Argus*, det var en dejlig Lystkutter, med hvilken vi gjorde herlige Ture paa Fjorden. Vi holdt alle meget af Kommandør *Wulff*, Fader havde kendt ham fra de unge Aar; jeg har nok hørt Folk anke over hans uendelig slebne Væsen, men dels havde han været i fransk Tjeneste i flere Aar, og dels var han Gentleman til det inderste af sit Hjerte. Jeg holdt ogsaa meget af hans Hustru, vi kom der altid en Del, naar vi var i København, og to store Fester mindes jeg tydelig, den ene var et stort og meget morsomt Karneval, den anden deres meget store Sølvbryllupsfest paa Skydebanen, det var en af de første Gange, jeg var i Avisen, min Dragt blev omtalt o. s. v., det syntes jeg altid var saa spændende, og da Fader intet Gods havde, blev jeg altid kaldt Komtesse *Trampe*, Lolland. I 1894 var jeg begyndt at skranke lidt, Lægen sagde, som man altid sagde den Gang, at det var Blegsot. Det blev saa bestemt, at jeg skulde til Hou, hvor *Wahls* havde oprettet et Pensionat, da Fru *Wahl* var født *Holstein Rathlouw*, en Søster til ovenomtalte Kommandørinde *Wulff*, og ligeledes Søster til Tante *Rosa Tramp*, gift med Faders Fætter *Rudolph Tramp*, faldt Valget meget naturligt; Fader ledsagede mig dertil. Det var et herligt Sted, Fru *Wahl* var en udmærket Værtinde. Der var en Masse Ungdom og af bekendte Personer var der den elskelige gamle Feltpræst *Højer Møller* og Hustru, og saa Overpræsident *Oldenborg*, en imponerende og ægte bureaukratisk Personlighed; skønt hans Datter *Henriette* ikke

var nærværende, skulde der dog holdes Fest paa hendes 14 Aars Fødselsdag, hun er nu gift med Ingeniør *Christiani* af det bekendte Firma *Christiani & Nielsen*. Vi unge fik meget travlt med at lave Guirlander, og Overpræsidenten sørgede for, at det formelig flød med Champagne. Inden Faders Afrejse var vi en Dag til Frokost hos den gamle Fru *Holstein Rathlou* paa hendes store Villa Holsatia, hun var af tysk Afstamning, født *Leitner*, og talte et noget gebrokkent Sprog, men hvor var hun morsom og livlig. Jeg tror nok, da vi forlod Villaen, var der ikke den Ting om Familien, hun ikke havde fortalt Fader. *Bech*, der var gift med hendes yngste Datter, havde et Par Aar forud overtaget den store Forpagtergaard Gensdorfslund, som hørte under Rathlousdal. Dette Aar udbrød der Strejke der midt i Høsten, jeg ser endnu tydelig Hofjægermesterinde *Sophy Holstein Rathlou*, født *Jerichou*, komme ned til Pensionatet og opfordre alle os unge til at hjælpe med, jeg gaar selv i Spidsen, sagde hun, og saa svingede hun med Armen, jeg saa paa hende og tænkte: dog vel ikke i den Dragt, den var nemlig meget elegant, en Hat med vajende Fjer og en pragtfuld violet Silkefløjels Kaps. Heldigvis slap jeg for det Arbejde, kun nogle af de unge Mennesker tog lidt Del i det. Jeg fik en meget fornøjelig Afslutning paa Opholdet i Hou, idet en Del af os unge blev inviteret til Randers i Besøg hos Ritmester *Wahl*, gift med *Anna Castenschiold*, og hos Herredsfuldmægtig *Feddersen*, gift med *I. Hostrup* fra Wintersborg. Det var en ordentlig Festrus vi levede i de Dage, og især morede det mig meget at se min gamle Fødeby igen.

Allerede, da jeg var en 18 Aar, kom min tilkommende Mand, *August Paulsen*, i Huset hos os, han skulde egentlig lige som sin Fader have gaaet Officersvejen, men opgav det som Løjtnant, da han var for gammel, saa det var tvivlsomt, om han kunde naa længere end at blive Kaptajn; han skulde saa i civil Embede, og da han var en fjern Slægtning af Moder, var det jo rimeligt, han kom til os og gik ind i Toldvæsenet, der var nemlig lovet Løjtnanter hurtigt Avancements-Vilkaar. Naar jeg skal bruge et betegnende Udtryk om min tilkommende Mand, passer „adelbaaren“ bedst, det lyder maaske lidt højtravende, men det passer paa hele hans noble Personlighed; saa var han mørk og ualmindelig køn, hvad Under, at vi to unge tabte vore Hjerter til hinanden, mine Følelser har bevaret den samme Friskhed, skønt jeg allerede har været Enke i mange Aar. Om Forlovelse var der selvfølgelig slet ikke Tale, og om Forældrene har mærket noget, véd jeg ikke, men jeg skulde i hvert Tilfælde se lidt af den store Verden. Vinteren 1894—95 lejede vi Lejlighed her i København, havde Pigerne med, saa vi kunde føre lidt Hus. Tante *Amalie Tramp*, Datter af den afdøde gamle Hofchef, lovede at præsentere mig ved Hoffet. Hvor var der mange Visitter at aflægge, men de var saa elskværdige de gamle Hofdamer og saa høflige; jeg husker paa en Visit hos Overhofmesterinden, Grevinde *Bille Brahe*, kom jeg til at tabe mit Lommetørklæde, og inden jeg kunde naa at faa det taget op, havde allerede Overhofmesterinden bukket sig efter det og rakte mig det smilende. Mit første Hofbal var hos *Frederik d. 8.* som Kronprins. Da vi kom derop, stod Kammerherre og

Kammerherreinde *Buhl* og tog imod os; Tante *Amalie*, der som Stiftsdame havde Kammerherreinde-Rang, blev vist ind i ét Værelse, Fader i et andet og jeg i et tredie ind til de dansende, jeg var meget benovet, men faldt lige ned i en Kreds af gode Bekendte. Endelig blev Signalet givet, nu kommer de kongelige, og de store Fløj-døre blev slaaet op til Balsalen; da vi var placerede, kom alle de kongelige; paa den ene Side var der indrettet Pladser for Herskaberne med Kong *Christian d. 9.* og Dronning *Louise* i Midten, alle vi andre maatte staa op. Dansen begyndte, jeg morede mig herligt, jeg kendte saa mange. Lidt før Spisningen blev der anmodet os om at holde os parat, nu skulde Præsentationen finde Sted i et andet Gemak, jeg fo'r vildt af Sted for at finde Fader, jeg syntes dog han skulde overvære den; endelig fandt jeg ham og Grev *Ludvig Reventlow* i en Vinduesforfybning, hvor de havde placeret sig i Vindueskarmen og trukket Gardinerne for, de var selvfølgelig trætte af al den Staaen, og med Udraabet: „nu gaar den af“ stiledede jeg igen hen til Tante *Amalie* og traadte ærbart ved hendes Side ind i Gemakket. Vi var 7 unge Piger med Anstandsdamer, der skulde præsenteres; endelig traadte Dronning *Louise*, ledsaget af Kronprinsesse *Louise*, der gik meget daarligt ved en Stok, og Kronprins *Frederik* ind. Da Turen kom til mig, sagde gamle Dronning *Louise*: „Nej, er det en Sønnedatter af min gamle Islænder *Jørgen*,“ og saa saa hun saa mildt paa mig, ja kyssede mig endog paa Panden. Kronprinsessen var vist for svag til at sige noget til os, hun bøjede kun Hovedet, Kronprinsen derimod kaldte paa Tante *Amalie* og lod hende forestille mig for sig,

jeg var den eneste, han lod overgaa den Ære, men han spurgte mig kun, om jeg holdt meget af Lolland, og om det ikke generede med den Røg fra Sukkerfabriksskorstenen. Saa var Præsentationen forbi og Souperen begyndte; jeg spiste med en Mængde Bekendte i Kronprinsens Arbejdsværelse, Lakajerne bød uafbrudt rundt, saa man kunde sidde, hvor man vilde. Endelig kom Kotillon og med den Stolene, saa alle kunde faa Plads. Jeg fik Masser af Buketter og morede mig vidunderligt. Det var altsaa mit første Hofbal, senere har jeg været til flere, særligt var de imponerende hos Kong Christian d. 9., hvor alle Herrerne mødte i Galla-Uniformer. Samtidig var jeg jo en Del med i den store Selskabelighed med diverse Baller og Receptioner, jeg husker saaledes min første Reception hos Lensbaron *Reetz-Thot*. Tante *Amalie* var næsten bestandig min Anstandsdame, hun tog med mig derhen Kl. 10½, da vi kom op ad Trappen, mødte vi Baron og Baronessen i flyvende Fart viftende venligt til os, Kong Christian d. 9. var lige kørt op for Døren, og de skulde jo modtage ham ved Foden af Trappen, det kneb lidt for Lensbaronen med sit daarlige Ben. Det var to uendelig elskværdige Personligheder og meget søde imod mig. Jeg tror det var 3 Aar i Træk, vi havde Lejlighed i København om Vinteren, saa blev Forældrene trætte, det var jo ogsaa temmeligt kostbart, for vi havde mange Middage hjemme; de har vel ogsaa forstaaet, at selv om jeg morede mig brillant, var det dog fuldt Alvor med mine Følelser for min tilkommende Mand.

Der kom mange Mennesker i mine Forældres Hjem, én vil jeg særlig omtale, han var en rigtig Husven, det

var Konsul *Hage*, han hørte til den store bekendte Hageske Slægt, han var saa hyggelig og morsom, vi elskede ham alle, og det var et stort Savn, da han blev Frihavnsdirektør sammen med *Tilsen* her i København, jeg tror han selv var lige saa ked af at skulle rejse, det havde været og blev ogsaa for ham hans lykkeligste Aar i Nakskov. Omtrent samtidig med hans Afrejse kom der en anden, der ogsaa blev Husven hjemme, skønt en hel anden Type, cand. polyt., Toldkontrolør *Kierumgaard*, han var meget musikalsk, en pragtfuld Stemme og et ypperligt Foredrag. Han og Moder mødtes i deres store Interesse for Teatret, det var mange Komedier, der blev spillet hjemme, først var vi kun en lille Trup, men snart udvidedes den, Moder var naturligvis Sjælen i det hele; først saa var der os unge, *Kierumgaard* altid Elsker, Herredsfoged *Nielsens* Plejedatter Elskerinde, jeg maatte desværre altid have en Rolle med saa lidt Sang i som mulig, *v. Bech* var født til Resonørroller, dertil kom Borgmester *Horskær* og Kammerjunker *Bruuns*, *Lienlund*, en af Aktørerne, min meget gode Ven, nuværende Kontorchef i Jernindustrien, *Thor Heramb*, morer sig endnu, naar vi sammen drager de mange muntre Billeder fra den Tid frem. Baade Prøverne og selve Forestillingen stod i vort Hjem, det hele var jo ganske privat, men som vi morede os. Moder spillede selvfølgelig altid med, Fader var derimod umulig som Skuespiller, han var altid kun *Karl Trampe*, men blev saa udnævnt til at holde Orden, for Skuespillere er et meget vanskeligt Folkefærd.

1898 d. 11. November stod Forældrenes Sølvbryllup; der var Fest over hele Byen, Flagene vajede overalt og

Fattighuset, Alderdomshjem og private Fattige blev bespist, Gæster kom Dagen forud fra nær og fjern, saa vi havde allerede stor Middag Dagen før, kun havde Fader frabedt sig at blive vækket med Musik. Kammerjunkerinde *Bruun* havde allerede været inde tidligt om Morgenen for at pynte de forskellige Døre med Guirlander, og Kammerjunker *v. Bech* lavede en udmærket Gang med Trægulv og Sejldug, ogsaa pyntet med Guirlander og med kulørte Lamper fra vor Have til Odd-fellow-Logen lige overfor, hvor Middagen stod, jeg tror vi var mindst 70, saa kunde Kaffen serveres i Dagligstuen hjemme. Ja det blev i Sandhed en Festdag, hele Eftermiddagen gik med ustandselige Deputationer og Modtagelse af Masser af Blomster og herlige Gaver. Middagen var ogsaa noget af det festligste man kan tænke sig, men var der ogsaa nogen, der i Sandhed kunde fejre den Fest, saa var det Forældrene. Taler blev holdt i det uendelige, Fader til Moder og hun til ham, jeg husker hendes Slutningsord: „der er ingen i hele Verden som han.“ Jeg er nærved at glemme, at min Forlovelse med *August Paulsen* blev deklareret ved samme Lejlighed, jeg tror ikke, det var nogen stor Overraskelse, thi der var to trykte Sange til de nyforlovede, ja, hvad der var af Sange, jeg tror der var 12, deriblandt en meget smuk og morsom Kantate af *Kierumgaard*. Saa var der naturligvis Dans til langt ud paa Natten, kun afbrudt af Frokost i Hjemmet Kl. 3; men trætte var man slet ikke; næste Dag var der stor Middag for de tilbageblevne Gæster. Ja det var en Fest, der gik Gny af længe efter, men den holdes ogsaa kun ved et virkeligt godt Ægteskab og med mange trofaste

Slægtninge og Venner, og saa i et lille Samfund, hvor de er kendt og afholdt af alle. Det var derfor heller ingen Glæde, da Fader i December 1900 blev udnævnt til Toldkasserer i Aarhus, det var imidlertid et af de bedste civile Embeder i Landet, saa Fader kunde ikke sige nej, da det blev ham tilbudt; men det var ligesom de havde en Følelse af, at nu var deres lykkeligste Tid forbi, og det var ogsaa Tilfældet, for i Aarhus mødte os mest trange og tunge Sorger.

Slutning

Januar 1901 kom Moder og jeg til Aarhus. Forældrene boede det meste af et Aar paa Central-Hotellet, hvor vi havde nogle udmærkede Værelser, især en pragtfuld stor Dagligstue. Hotel Royal laa den Gang under en gennemgribende Restaurering, saa de kunde ingen faste Gæster have for et længere Tidsrum. Forældrene vilde ikke have Lejlighed, før jeg var bleven gift, de tænkte Savnet vilde blive sværere, naar jeg en Tid havde været i Hjemmet.

Mit Bryllup stod den 4. Juni 1901 i Domkirken, der var selvfølgelig en stor Middag, for der var kommet en Masse af Gæster fra alle Landets Kanter, men det kunde alligevel ikke maale sig med Sølvbrylluppet, der var det kun lutter Glæde, her var det parret med Vemod, for selvom man elsker sin Mand, er det dog svært at skilles fra et saa elsket Barndoms- og Ungdomshjem. Min Mand var blevet ansat her i København; nogen egentlig Bryllupsrejse havde vi ikke tænkt paa, men min Mand, almindelig kaldet *Gyt*, havde en hel Maanedes Permission. Da vi en Eftermiddag spadserede ved Havnen og saa, der laa en Damper, der gik til Bornholm, fik vi en uimodstaaelig Lyst til at tage med, og uden at forhøre os nærmere, styrtede vi hjem og pakkede en Haandkuffert og naaede akkurat at komme

om Bord, inden Landgangsbroen blev taget ind, og vi dampede ud af Havnen. Saa gik det først op for os, at vi ikke anede, hvilken By paa Bornholm vi anløb, vi generede os selvfølgelig for at spørge, hvor vi kom hen; saa vi haabede, da vi skiltes, han for at gaa i Herrekahyt og jeg i Damekahytten, at vi maatte have opsnappet noget, naar vi mødtes tidlig næste Morgen, men vi var lige kloge, jeg havde delt Kahyt med tre lidt ældre, meget elskværdige Damer, den ene Fru *Mine Rosengren*, gift med Kontorchef *Rosengren*, var især forfærdelig sød imod mig.

Endelig løstes Spørgsmaalet, vi kom til Rønne, og da de tre Damer tog med Toget til Almindingen, rejste vi med, vi anede ikke noget som helst om Bornholm, ikke en Gang, at der var Jernbane, der blev vi en 3 a 4 Dage, indtil de Damer vilde videre, saa rejste vi med forbi Østerlarskirke til Gudhjem, hvor vi ganske naturligt ogsaa tog ind i samme Pensionat som Damerne og blev lige til de vilde tage Vogn over Rø til Hammern, vi fulgte med, og først der skiltes vore Veje, de skulde hjem og vi vilde blive noget længere. Det var meget elskværdige Damer, og jeg tror de var meget glade for vort Følgeskab; men jeg har senere tit smilet, naar jeg tænkte paa et ungt lige nygift Par tage paa Bryllupsrejse med tre ældre Damer. Paa Hammern traf jeg min kære gamle Lærer, *J. H. Brandt*, han var en udmærket Lærer, han forstod altid at skaffe os brillante Modeller, Malning var en Sport, jeg elskede at drive, jeg skulde bare have arbejdet meget mere. Vi tog ogsaa med Damper til Præstø, hvor Onkel *Kristian Trampe* den Gang var

Postmester, de beredte os nogle meget festlige og fornøjelige Dage.

Onkel *Rudolphs* i Lyngby besøgte vi naturligvis ogsaa; jeg tror vi var saa glade, saa vi syntes alle skulde have Del i vor Lykke. Vi boede i et morsomt lille Havehus, der var kun den Gene, at Onkel ikke kunde dy sig længere, men begyndte at purre os ud Kl. 7 om Morgenen, men det kan nok være han blev modtaget med en Regn af Puder, Dyner og Tæpper, saa han til Slutning erklærede: jeg tør sgu ikke, jeg bliver ligefrem anfaldet og flaat af vilde Dyr.

Paa en af vore Udflugter til Hjortholm Ruiner morede vi Unge os med at løbe i vild Karriere ned ad Bakkerne, men ak og ve, jeg tabte min ene franske Hæl og maatte ynkelig med én under Armen hinke den lange Vej hjem.

Naar jeg har omtalt disse smaa Bryllupsrejser saa udførligt, er det fordi, det var de eneste sorgløse og glade i mit Ægteskab. — Endelig genoptog min Mand sin Tjeneste, men allerede nogle Maaneder efter begyndte den kraftige, stærke Mand at skrante, jeg fyldte ham med alt muligt styrkende, men en Dag i November sagde *August* til mig: „*Kylle*, jeg maa hellere sige det, jeg tror, der er noget i Vejen med mine Lunger.“ Det var, som Himlen blev helt sort, jeg vidste jo den frygtelige Sygdom Tuberkulosen laa til hele min Mands Slægt. *Pinds* fra Løvenholm, min Mands Onkler var alle blevne bortrevne af den Sygdom midt i deres Manddomskraft, min Svigermoder døde ogsaa af den, men hun havde nu ogsaa sat ti Børn i Verden. Vi gik saa til Lægen, og de 10 Minutter i Venteværelset i

navnløs Angst staar endnu for mig som et af mit Livs sværeste Øjeblikke. Endelig aabnede *Gyt Døren*. „Er der noget,“ raabte jeg? „Ja, lidt.“ Jeg ved, jeg tog mig sammen med en stærk Kraftanstrengelse, „aa lidt, det skal vi sagtens faa Bugt med.“ Dog havde jeg inderst inde den sikre Forvisning om, at det var hans Dødsdom. Han blev ogsaa meget syg efter Undersøgelsen, og det blev da bestemt, at han skulde til Vejlefyjord Sanatorium. Jeg skrev til Professor *Saugmann*, da jeg havde været en god Veninde af hans Bedstemoder, om han ikke for Bekendtskabs Skyld vilde sørge for, at jeg kunde være saa meget som muligt sammen med min Mand. Professoren var vældig god og forstaaende, han lejede Værelse til mig hos Gartneren lige ved Sanatoriet og lod ligeledes en Ligestol sætte op ved Siden af *Gyt*. Hvor jeg takkede min Gud, det ikke var kommen en 4 a 5 Maaneder før, saa vi ikke var blevet gift, nu kunde jeg være alt for ham. Man maa slet ikke tro, Sanatorier er et trist Sted, de fleste Patienter lever i Haabet, og selv gamle Mennesker bliver som Børn og glæder sig over de mindste Bagateller.

Jeg delte saa min Tid mellem Sanatoriet og mine Forældres Hjem i Aarhus. Fader var vidunderlig i den Tid til at hjælpe os over det med sit lyse, kærlige Sind. Senere har jeg faaet at vide, hvad det kostede ham tilsyneladende at bevare det lysende Haab; var han inde hos sine Brødre, kunde han falde helt sammen, saa kom Reaktionen.

Næste Sommer boede Forældrene i Fakkegrav, der boede samtidig Faders meget gode Ven, Kontorchef *d'Auchamp* og Hustru, deres Søn *Xavier* var nemlig og-

saa paa Sanatoriet; ligeledes boede *Helge Nissen* der, som den Gang var forlovet med Frøken *Berner*, nuværende Fru *Vagn Aagesen*, hun var ogsaa paa Sanatoriet, dog kun let angrebet. *Helge Nissen* var meget opmuntrende at være sammen med, han var ikke kostbar med at synge for os, og hver Aften lød hans pragtfulde Stemme ud over Vejle Fjord. Paa Sanatoriet var der ogsaa en Mand af en hel anden Type, han var der som Inspektør, det var den nu saa bekendte *J. P. Müller*. Det gøs i mig, naar jeg om Vinteren i Sne og Is mødte ham komme fra sine forskellige Øvelser kun iført et lille Lændeklæde. Vi blev paa Sanatoriet et godt Aar, da blev min Mand udskrevet som næsten relativ helbredet.

Det var herligt igen at føle Friheden, dog havde vi en Bunke Formaninger og Forskrifter med. Min Mand havde paa Sanatoriet stiftet Bekendtskab med en overordentlig elskværdig Dame, *Anna Petersen* fra Glücksborg, hendes Fader ejede et meget stort Skibsrederi i Flensborg, hun inviterede nu min Mand og mig til næste Sommer at foretage en lille Rejse paa en af deres Dampere. Vi tog med Glæde derimod, men turde naturligvis ikke gøre en altfor lang Tur. I Holtenau mødte vi Damperen, som førtes af en Kaptajn *Petersen*, en af de allerbedste Typer paa en Søkaptajn; han havde endog overladt os sin egen Kahyt. Turen gik saa ned ad Ejderen med hele det dejlige danske Landskab til Holland til den lille By Harlingen. Jeg kan huske, da vi gik en Aftentur, fik vi hele Befolkningen efter os udslængende mange grimme Ord imod, „disse Englesi“, som de kaldte os. Næste Dag tog vi nogle Dage ned til

den lille morsomme By Franecker; lange Ture turde vi jo ikke foretage. Imidlertid var Skibet blevet tømt for hele sin store Trælast, saa med et ganske tomt Skib begav vi os til Skotland. „Jeg er bange, det bliver en lidt streng Tur for vor lille Frue,“ sagde Kaptajnen, „for Nordsøen har været slem urolig.“ Ja, det kan nok være den blev slem, vi maatte tidlig i Seng, for det var aldeles umuligt at staa paa Benene, og alt, selv vi, blev surret fast, og det var saamænd godt, for ellers var jeg mangen Gang røget ud af Køjen, vi mødte nemlig et endnu større Uvejr med Lyn og Torden. Kaptajnen sendte tørre Beskøjter ind til os, det var det bedste Middel mod Søsyege; men syge var forresten ingen af os. Jeg var fuldstændig paa det rene med, at vi ikke klarede os, for hvert Øjeblik, naar Skruen var over Vandet, var det som det sukkede og knagede i alle det gamle Skibs Planker og Sammenføjninger; men saa tænkte jeg, at det var maaske Mening, at vi skulde gaa under, og saa var det jo alligevel rart, vi fik Lov at følges ad, og min Mand blev sparet for mange Lidelser. Kl. 4 kom Kaptajnen ned fra Kommandobroen, og jeg raabte til ham: „Klarer vi den?“ „Javist, men den er jo temmelig stiv for saadan en lille Dame.“ Endelig ved 12-Tiden drejede vi ind ved Firth of Forth og lagde til ved en lille By Mitchel, hvor vi skulde tage Kul ind. Gyt og jeg tog straks til Edingburg og boede der en 3 a 4 Dage; det er en herlig By; men der saa vi for første Gang den uendelige Fattigdom med Pjalter og Laser og saa ved Siden af den store Rigdom og Overdaadighed. Den nærmeste Omegn er ogsaa meget smuk. Saa kom Hjemturen. Nordsøen var som et blankt

Spejl, det var som vi sejlede i Sølv, der er saa megen Morild ved den skotske Kyst. Endelig rundede vi Ska-gen og gik gennem Sundet, som Kaptajnen kaldte Kattegat, til Wismar, der var Turen forbi, men den endte meget festlig, thi Kaptajnen havde tilsagt alle Kaptajnerne fra Skibene i Havnen til at give Møde, og det kan nok være, der var Feststemning, og Taler blev der holdt paa al Verdens Sprog, og baade galante og fornøjelige kunde de være alle de gamle Sølke. Vemodige var vi ved Afskeden med vor Kaptajn, ja han havde endog Taarer i Øjnene, men søgte at skjule det ved at sige, der var kommet noget forbigstret i hans Øjne; mine Taarer løb derimod frit ned ad mine Kinder, det var, som jeg følte, det var den sidste glade Tid, dog Glæde, altid paa Angstens Baggrund. Vi lagde Tilbagerejsen over Flensborg og besøgte en Ugestid Tante *Jette* og Onkel *Fritz Buchwaldt* i Glücksburg. Men nu var det, som det gik stærkt ned ad Bakke med min Mands Helbred, men vi viste kun hinanden smilende Ansigter; ofte græd jeg bag Døren og om Aftenen i min Seng. *Gyt* havde lidt Revisionsarbejde, som jeg kunde hjælpe ham med; men han fik jo megen Permission, saa vi tilbragte den meste Tid hos mine Forældre i Aarhus. Sommeren 1904 skulde ovenomtalte Frøken *Anna Petersen* have besøgt os, og vi glædede os til Gensynet, saa kom et underligt Telegram: „Kommer ikke, Gud ved, hvad der venter mig.“ 3 Dage efter døde hun. Næste Foraar d. 9. Maj døde min Elskede af en Blodstyrtning, en let Død, sagde Lægen, det var kun som et Skud. Jeg ser endnu Fader staa, meget alvorlig og i Bøn med Taarerne trillende ned ad Kin-

derne for Enden af Gyts Seng, idet han stille sagde:
„Ja nu har Du løst den store Gaade.“ —

Efter min Mands Død opløste jeg vort Hjem; og nu fulgte en Del Rejseaar, der var nemlig kommet en stærk Rastløshed over mig. Min første Rejse gik til Paris sammen med min Kusine *Ella Lerche*. Det var nogle hyggelige Maaneder vi tilbragte der; vi saa den skønne *Ottero*, hun var nu ogsaa den Gang aldeles pragtfuld, men det ligger jo nogle og tyve Aar tilbage i Tiden; ligeledes *Sahra Bernhard*, der følte man i høj Grad Afglansen af tidligere Storhed. Det var „la courisane de Korinth“, men alligevel var der et Øjeblik, da man følte noget af dette ubeskrivelige, der faar det til at løbe koldt ned ad Ryggen. I Stykket optræder en ung Mand, der naturligvis er vanvittig forelsket i „la courisane“; saa opklares de virkelige Forhold, og den unge Mand skyder sig, der udtaler *Sahra Bernhard* i forstønet Fortvivlelse: „mais moi, je suis la mere“, hendes Stemmeklang i de faa Ord glemmer jeg aldrig. Vi kom ogsaa i en ganske lille skandinavisk Klub, hvor den norske Maler *Kristian Krogh* med hele sin brede, joviale Personlighed præsiderede for Bordenden. *Per Krogh* dansede for os, men først og fremmest var det *Bocken Larsen* med sin Luth over Skulderen, der sang sine Viser, jeg syntes, faa har kunnet smælde en Vise ud som hun. 50 Centimer kom man i en Pulje og fik derfor et stort Glas Champagne, som jeg virkelig syntes var hel god, men Stemningen var jo ogsaa efterhaanden kommen højt op, og mange forskellige Kunstnere ydede deres Bidrag til Underholdningen; det forekommer mig, naar jeg nu tænker paa de Sammenkomster, at de

var uendelig naive og harmløse. Saa Rejsen til Italien en Vinter, flere Maaneder rundt i Tyskland og Østrig og halve Aar ad Gangen i Norge. —

Forældrene, som tidligere havde ført det store gæstfrie Hjem, levede uendeligt stille i Aarhus, de havde ved min Mands Sygdom helt mistet Lysten til større Selskabelighed, kun nogle ganske enkelte Familier førte de Omgang med. *Gerda Finsen* var bleven gift med *Ingeniør Jessen*, der ejede den smukke gamle Herregaard Skaarupgaard, ikke langt fra Aarhus. Moder havde altid holdt meget af *Gerda*, Ingeniøren var en brilant og meget interesseret Mand. I deres Hjem gjorde jeg Bekendtskab med den gamle Patricierslægt *Owen*, af hvilken *Helen Owen* blev min virkelig gode Ven; ogsaa Slægten *Gamèl*, det vil sige Doktor *Gamèls*, mærkelig nok har min Slægt *Scholten* i sin Tid staaet *Gamèl*erne nær, fornemlig Etatsraad *Augustin Gamèl*; min gamle Tante *Lotte*, som vi kaldte Frøken *v. Scholten*, blev meget rørt, da hun paa sin 80-aarige Fødselsdag modtog en pragtfuld Buket bestaaende af 80 langstilkede lyserøde Roser, det var nu ogsaa baade betænksomt og et ridderligt Træk, at Doktor *Gamèl* virkelig mindedes den Dag og hædrede den gamle Dame paa en saa smuk Maade. Saa kom Forældrene ogsaa en Del sammen med nu afdøde Doktor *Brøndsted*, hun var født Neergaard fra Gyldenholm. Der traf jeg første Gang Forfatteren *K. Brøndsted*; jeg husker min Forbavselse, da han, idet vi blev forestillede for hinanden, slog ud med Armene, næsten som han vilde omfavne mig, og sagde: „Jeg elsker Dem,“ men jeg blev straks skaaret ned, da han fortsatte: „Jeg skal sige Dem, jeg

elsker alle, der køber mine Bøger," jeg havde lige købt to af hans Bøger, og det havde Fader rimeligvis fortalt ham. Jeg traf ogsaa en Aften daværende Skuespildirektør *Aage Garde*, han var der med sin nu afdøde Hustru, født Koch, han var en meget elegant Personlighed, mig lagde han vist ikke videre Mærke til, for han og Frøken *Brøndsted* debatterede uafbrudt Heste- og Ridesport. En lille Hændelse fra den Tid maa jeg dog omtale, det var en Rejse fra Aarhus via Kalundborg til København, jeg havde som altid min Hund med, jeg har altid haft Hund, nu maa jeg dog nøjes med en lille dejlig Kat Pjevs. Omtalte Hunds Stamtavle var nu ikke helt fin, men den var saa morsom, klog og kvik; paa Damperen traf vi Ekscellencen, tidligere Konsejlspræsident *Estrup*, som erklærede, det var et morsomt fiks Dyr, og saa Politikeren *Peter Sabro*, som sagde, det var et Pragteksemplar af en Hund, skidt om Stamtavlen ikke er saa fin, han vandt mit Hjerte, for han var en stor Hundeven, Fader kunde ogsaa godt lide ham, rent menneskelig set, og jeg tror, at var det kommet til Diskussion mellem de tre Herrer, havde Fader alligevel hældet mest til *Sabro*; jeg hørte ogsaa *Sabro* sige en Gang til Fader: „*Trampe*, det er Folk som Dem af Deres Støbning, vi skal have frem i Politiken. Fader var som før omtalt en meget interesseret Politiker, men aktiv vilde han ikke være; det er svært at holde sin Sti helt ren som udøvende Politiker, man maa altid fire noget paa sin Overbevisning.

Sommeren 1911 var jeg sammen med mine Forældre og nogle Bekendte i Norge, og gjorde sammen med dem en herlig Tur paa Vestland, da vi kom tilbage derfra

og boede paa „Anna Kure“, fik Moder sit andet lille apoplektiske Anfald, hun kom over det paa knapt to Dage, ja kunde endog spille en udmærket Bridge, men det havde dog efterladt en stor Svaghed hos hende. Julen tilbragte vi paa sædvanlig Maade med vore faste Julegæster *Harriet Nielsen* og Toldforvalter *Kierumgaard*, men den 7. Januar fik Moder et stort Anfald, var mest bevidstløs og vi ventede bestandig Døden, naar Fader var i Stuen, var det som hun fik noget af sin Bevidsthed igen, og det forklarende Blik, hun kunde se paa ham med, glemmer jeg aldrig. Den 6. Marts døde endelig Moder efter en temmelig svær Dødskamp.

Den første Sommer efter Moders Død var vi i længere Tid i Rheinhardtsbrun, et dejligt Sted mellem de herlige Thyringer Bjerger og Skove. Men om Efteraaret begyndte Fader pludselig at skrante, han, som havde været saa ungdommelig og rask, ja det gik saa hurtigt ned ad Bakke, saa vi næste Sommer ikke turde begive os paa en længere Tur, men nøjedes med at tage til Bækkelund ved det kønne gamle Hald. Blandt Gæsterne var den aandfulde og livlige Professor *Kr. Nyrop* og Frue, det var en hel Nydelse at lytte til hans livfulde Causerier ved Bordet; om Eftermiddagen, naar Professorinden hvilede, kappedes vi unge om at gaa Tur med Professoren, foruden at optræde som Lærer indsugede vi unge uendelig meget interessant Stof og Oplysninger, mig fortalte han meget nøjagtig hele *Drejffus* Affæren, han var nemlig en god Ven af *Drejffus*. En Dag husker jeg tydelig, han havde os altid under Armen, naar vi spadserede, han kendte Hald og Omegn ud og ind, da han havde færdes der saa meget, da han var ung, inden

Ulykken indhentedede ham og han blev helt blind. Professoren sagde: „Skal jeg vise Dem en smuk Udsigt,“ og saa gik vi ad en lille Skovsti, som endte ved Hald Sø med den gamle Gaard Hald lige over for; „er her ikke dejligt,“ udbrød Professoren, det varede lidt inden jeg kunde svare, for Graaden sad mig i Halsen og saa en dyb Beundring over, at han med det lyse Smil kunde tale om Udsigten, den, der nu kun for ham var et smukt Minde. Da jeg mange Aar efter, jeg tror elleve Aar, blev angrebet af en meget smertefuld Øjensygdом i det ene Øje og efter et halvt Aars store Lidelser med flere Operationer maatte lade det ene Øje operere bort, var jeg jo i en navnløs Rædsel for det andet Øje, da tænkte jeg meget paa Professor *Nyrop*, og hvis Professoren faar læst denne Bog for sig, skal Professoren vide, at hans Heltemod og frejdige Maade at bære Ulykken paa, mange Gange holdt mig oppe. Vinteren 1912—13 følte Fader sig endnu mere sløj, og hans Livsmod sank. Lægerne havde nok efter indgaaende Undersøgelser erklæret, der intet alvorligt var i Vejen, men Fader afmagredes stærkt, og Appetiten og Humøret forlod ham. Saa fik jeg den Idé, om ikke en fuldstændig Forandring af Opholdsted kunde live ham op; jeg fik da Fader til at tage Orlov foreløbig et halvt Aar, og vi drog til Landbo-lyst, som den Gang ejedes af „Søster *Hanne*“, en klog og elskværdig Dame, der forstod at gøre Hjemmet hyggeligt for sine mange Pensionærer. Jeg tror ogsaa Fader var meget glad ved Opholdet, vi traf sammen med mange, baade elskværdige og interessante Mennesker. De Værelser, vi skulde bebo, blev lige forladt af Forfatteren *Erik Skram* og hans unge Hustru, den meget talent-

fulde Skuespillerinde, født *Aagaard*, trist at hun efter sit Ægteskab trak sig tilbage fra Scenen. *Skram* var nogle Aar yngre end Fader, men de havde været meget gode Venner i Studenteraarene og havde mærkelig nok ikke mødt hinanden siden, nu morede Gensynet dem meget, skønt Fader med et lille maliciøs Smil spurgte „hvad gjorde Du egentlig af alle de statsvidenskabelige Værker, jeg laante Dig?“ hvortil *Skram* svarede: „Ja Du, jeg tror skam jeg formøblede dem, naar det var nødvendigt,“ og saa lo de begge. Blandt Gæsterne var den elskelige gamle Professor *Neovius*, Fader til den bekendte Koncertsangerinde *Saima Neovi*; hvor var det hyggeligt, naar Professoren efter Middagen kom op i vor private Dagligstue, og som han kunde fortælle, netop paa denne beskedne, elskværdige Maade, som præger den store Viden, for jeg syntes man kunde spørge ham om alt og faa Forklaring derpaa. Mig morede det meget at faa Professoren til at fortælle om sit Fødeland Finland, hvor hans Fader i lang Tid havde været Minister, og hvor malende fortalte han dog om den store Hungersnød i Finland i hans Barndom; hændte det saa, at vor gode Ven fra Hillerød, Toldforvalter *Kierumgaard* kom, blev det altid til en fornøjelig lille Bridge.

En Gang boede Politikereren *Herman Trier*, tror jeg nok det var, den unge Sønderjyde, Gymnastiklærer *Rasmussen* og Redaktør *Cawling*, der paa samme Tid, det kan nok være, der var ivrige Diskussioner mellem de fire Herrer fra saa forskellige Lejre. *Cawling* og Fader var de roligste Gemytter. *Cawling* var egentlig saa hyggelig, han husker næppe mig, jeg sad jo kun stille og hørte til. Jeg husker Fader sagde til *Cawling*: „For

Tiden er Politiken ikke nær saa morsom og vittig som ellers,“ hvortil han svarede: „Kære, det kan De jo ikke forlange, nu skal vi jo forsvare, naar man er i Opposition kan man tillade sig meget mere.“

Ja, der var flere, jeg kunde omtale, men jeg er bange for at blive for vidtløftig. Det var en stor Opmuntring for Fader, at hans gode Ven Toldforvalter *Kierumgaard* var i Hillerød og han besøgte os flittig og oplivede Fader med sit gode Humør. Mange Besøg havde vi ogsaa af Slægt og Venner, saa det blev en hel hyggelig Vinter, fornøjelig for os begge, denne sidste Vinter, vi fik Lov at være sammen. En uhyggelig Oplevelse havde jeg der; der var kommet en middelaldrende, meget nervøs Herre, han kom hvert Øjeblik ind til os, jeg tror, han var ængstelig for at være ene. En Dag jeg sad ved mit Skrivebord og saa ud af Vinduet, saa jeg ham komme gaaende ganske rolig paa Vejen, hvor en Vogn, belæsset med store Sten, kom kørende imod ham; pludselig saa jeg ham styrte sig ind mellem Hestene, og Vognen, som ikke kunde standse, gik hen over ham; jeg styrtede ud og tililende Folk trak ham frem under Vognen; han laa med Hovedet i mit Skød blodig og bevidstløs, saa kom der en og afløste mig, saa jeg kunde tilkalde Søster Hanne; hvor var det betegnende for hendes rolige Klogskab, at da jeg fortalte hende, hvorledes det var gaet til, straks udbrød: den stakkels Mand, hvilket sørgeligt Ulykkestilfælde. Telefonen blev afbrudt og ingen Journalist fik Adgang. Den ulykkelige Mand døde to Dage efter; paa mig gjorde det er meget stærkt Indtryk. Jeg havde saa ofte tænkt, naar jeg gik mine lange Ture i Gribskov ledsaget af min prægtige Schæferhund Dick,

og vi kom til den ensomme Gribesø, som i sin Skønhed virkede saa uendelig melankolsk, at det var et farligt Sted for livstrætte Mennesker. I Maj Maaned var vi atter i Aarhus, og nu gik det med rivende Fart nedad med Faders Helbred; jeg sov næsten aldrig om Natten, Fader bankede altid flere Gange om Natten paa Væggen, vore Senge stod nemlig Væg om Væg, saa kom vi skiftevis ind til hinanden, passiarede lidt, røg en lille Cigaret, saa kom der Ro over Fader, saa han faldt i Søvn; jeg derimod kunde ikke sove af Angst og Fortvivlelse over at skulle miste min elskede Fader, og Tanken om den uendelige Ensomhedsfølelse. Fader døde den 6. Juli 1914.

Allerede inden Faders Død var mine Nerver fuldstændig ødelagte, den Sorg, jeg følte over, at min velsignede, elskede Fader nu ogsaa skulde forlade mig, den sidste, og jeg komme til at staa ganske ene, trods mine kærlige Slægtninge og Venner, kunde jeg ikke bære, og da saa Faders Død endelig kom, og Hjemmet skulde lukkes, kom der et helt Nervesammenbrud, jeg maatte paa en Nerveklinik, men da saadanne Ophold er umaadelig dyre, og da de mindst strækker sig over et halvt Aar, ja mulig længere, blev der skrevet til Overlæge *Agner Helweg* paa Oringe, om jeg ikke kunde komme der; han stillede sig meget forstaaende, jeg skulde komme paa Afdeling A, det vil sige, der, hvor de raskeste Patienter opholdt sig, inden de blev udskrevne som helbredede, og hvor der tillige var flere kun nervøse Patienter; men jeg maatte underkaste mig Hospitalets Reglement og først være en fjorten Dage paa Indlæggelsesafdelingen. Saa begyndte hele den

svære Tid med Opbruddet af det store Hjem, uendelig meget skulde sælges, jeg vilde kun beholde Møbler til 3 a 4 Værelser, men det var maaske godt, jeg havde alt det meget at tænke paa, jeg fik ikke Tid til at fordybe mig i min Sorg og heller ikke til at tænke paa Fremtiden. Det var jo nu Ferie, saa mine faa Venner var bortrejste, men jeg beholdt baade Faders Sygeplejerske, den unge Pige, vor prægtige Kokkepige Marie, de gjorde alt, hvad de kunde for at lette mig den svære Tid. Saa kom den Aften, jeg skulde sige Hjemmet det sidste Farvel, det er et af mine tungeste Øjeblikke, jeg klappede min Hund Dick, det sidste, jeg hørte, var dens ivrige Gøen for at følge mig, og saa ledsagede de tre unge Piger mig til Damperen; men hvor blev jeg rørt, da jeg kom ombord; mine Venner var jo bortrejste, i Stedet for mødte forskellige Smaahandlende fra Kvarteret og Fattige, som Forældrene havde været gode imod, med Blomster og Afskedsbreve, nogle af Udskriftene husker jeg endnu, i deres Naivitet var de saa uendelig rørende: „Til den ædle Frue“, „Til vor Uforglemmelige“ osv. Det blev en Afsked, jeg aldrig glemmer, men aldrig tror jeg, at jeg har grædt, som da jeg laa i min Køje, og Skibet dampede ud af Aarhus Havn. Den 3. August 1914 ankom jeg til Oringe. Hele den alvorlige Tid med Krigens Udbrud gled saa underlig forbi mig i denne Sorgens Tid. Jeg var saa en halv Snes Dage paa Indlæggelsesafdelingen, og skønt jeg havde mit eget Værelse, saa jeg dog en Del til de Sindssyge, men jeg var saa underlig opstemt, at det egentlig ikke generede mig; bagefter var jeg helt glad over det lille Indblik i det egentlige Hospital, for senere havde jeg

megen lidt Lejlighed til at se de virkelig Syge. Man kan vanskelig tænke sig et hyggeligere Hjem end oppe paa Afdeling A, jeg havde en dejlig, meget stor Stue med gamle Mahognimøbler, gammeldags stor Sofa og Chaiselongue, Skrivebord, Gyngestol, kort sagt uendelig hyggelig, og hver Uge kom Gartneren med Blomster og Potteplanter. Der var ogsaa en meget stor, gammeldags møbleret fælles Dagligstue og hyggelig Spisestue. Middagen var Kl. 1 med to Retter Mad og Dessert, saa Eftermiddagskaffe i Dagligstuen, Aften Kl. 7 med Samovar paa Bordet, hvor vi skiftedes til at lave The. Morgenmaden sløjfede jeg, jeg vilde nødig vækkes, jeg stod i Reglen ikke op før ved Ti-Tiden, saa bragte Kirstine mig min Frokost med Dagens Avis. Kirstine var det prægtigste Menneske, saa hjælpsom og god. Der var ingen Sygeplejerske paa A, det var jo relativ raske Mennesker, men Oversygeplejersken Frøken *v. Rosen* spiste sammen med os, hun var en fin, elskværdig Dame, som blev mig en god Ven, ligeledes Søster *Petra*, som blev mig en forstaaende og fortrolig Ven. Overlæge *Helveg* selv var en sjælden udmærket Mand, hvor forstod han dog at omgaas sine Patienter, hvor skylder jeg ham meget, han forstod at vække min Interesse for Livet igen, han fik mig til at genoptage min Malning, saa jeg det sidste Foraar og Sommeren nød de lange Ture til Vintersbølle og Rosenfeldt med min Malerkasse paa Ryggen; jeg har mange smukke Skitser fra den Tid. Jeg lærte ogsaa mange elskværdige Mennesker at kende paa Hospitalet, nogle blev jeg saa gode Venner med, at vi bestandig omgaas, og da er det i Reglen kun fornøjelige Minder, der debatteres, for det var alligevel en vel-

signet Tid, man mærkede, hvordan man baade psykisk og fysisk blev stærkere og Livslysten vaagnede. Jeg husker en Gang, hvor jeg kom til at smile, det var, da Overlægen traf mig i en Afdelings Have, hvor jeg slet ikke havde Lov til at være. „Ah,“ udbrød han helt opgivende, „der har vi den allestedsnærværende.“ Jeg kom da uvilkaarlig til at mindes min Barndomsvagabondering. Der var flere Fester for Patienterne, jeg óverværede nogle enkelte, man tænkte egentlig ikke paa, det var syge Mennesker, for som de dansede og morede sig; men som sagt, det var kun et Par Gange, jeg gik med og saa lidt paa Festen, der traf jeg forresten den gamle Komponist *Georg Lumby*, han var i et straalende Humør, vi blev helt gode Venner, og efter at jeg tog fra Hospitalet, fik jeg adskillige Breve fra ham, ja endog en lille Komposition, han havde tilegnet mig over et af Thor Langes Digte.

Efteraaret 1915 begyndte Overlægen at tale om, at jeg snart skulde se at tage Livet op igen, men uagtet jeg længtes efter mine mange kære og trofaste Venner, gruede jeg egentlig for det; her havde jeg haft saadan en dejlig rolig Tid uden Ansvar. Først i Februar 1916 forlod jeg Oringe, hvor mange med Overlægen i Spidsen stod og vinkede et sidste Farvel til mig, medens Vognen kørte ud af Hospitalets Gaard. Fældede jeg Taarer, da var det kun Taknemmelighedens og Vemodens Taarer, for drog jeg end styrket ud til Livet igen, var det ogsaa med Tak for alt, hvad den Tid havde bragt mig. Med Sorg hørte jeg kun faa Aar efter om Overlægens Sygdom og Død, det var i Sandhed en ædel, varmhjertet Mand; den uendelige Omhu han viste hver

enkelt af sine Patienter har sikkert tilsidst brudt hans Kraft, saa denne prægtige Mand fik en altfor tidlig Død.

Efter nogle Rejseaar har jeg for over en halv Snes Aar siden dannet et hyggeligt Hjem, sammen med en meget kær Kusine, præget af Minder om de gamle Slægter. Et Hjem, hvor jeg er lykkelig ved at samles med saa mange af Slægten og trofaste Venner baade her fra København og fra de Steder, hvor Forældrene har haft Bo.

EFTERSKRIFT

Inden jeg slutter Bogen, vil jeg i denne Efterskrift omtale enkelte Personer af de gamle Slægter, jeg tilhører.

Jeg vil i Korthed omtale min Mands Slægt, der stammer fra Sønderjylland, og som i Almindelighed betegnes som de adelige Paulsener, da de i flere Slægtled, allerede under Suverænitetet har været ansat i saadanne Stillinger, der kun beklædtes af adelige.

Min Mands Bedstefader var Kammerherre, Overførster *Paulsen*, han boede paa den dejlige gamle Gaard Egelund mellem Hillerød og Fredensborg. Hans Broder, Oberstløjtnant *Paulsen*, ledsagede Prins *Christian Frederiks*, senere Christian d. 8.s fraskilte Gemalinde *Charlotte Frederikke* til Rom som hendes Kavaller og blev i denne Stilling til hendes Død 1840.

Der traf han *Thorvaldsens* Datter *Elisabeth*, med hvem han indgik Ægteskab, og Prinsesse *Charlotte* holdt en meget pompøs Bryllupsfest for dem. En Søn af dette Ægteskab, *Alberto*, var i mange Aar Kammerherre hos *Paven*, Leo d. 13., Pius d. 9. Han elskede sin Faders Land, og da han som gammel Mand trak sig tilbage fra sin Stilling hos *Paven* og boede i sin store Villa ved Palermo, var det ham en Fryd, naar et dansk Skib med

Dannebrog vajende kom ind i Havnen, at gaa ombord og tale sin Faders Sprog, selv om det var lidt „gebrokkent“. Han døde i 1921. Men Slægten her staar bestandig i Forbindelse med Slægten dernede. Mig morede det meget, da jeg forrige Vinter sammen med min Kusine *Ingeborg Arntz* opholdt mig $\frac{1}{4}$ Aar paa Sicilien at mødes med min Mand's Slægt. Den ene, Professor *Trofimo Paulsen*, der boede i Melazo, var vi meget sammen med, han er en ægte dansk Mand, baade af Ydre og Indre. Han havde i det sidste Aar begyndt at lære sig Dansk, men vi var de første Danske han talte med, og det gik forbavsende godt.

Hvad der interesserede mig meget var, da han viste mig sin Bedstefader Oberstløjtnantens Dagbog, den handlede fornemlig om *Thorvaldsen* og Tiden omkring hans Ægteskab med *Elisabeth Thorvaldsen*. Det var ogsaa meget interessant at besøge den ældre Broder, il Commandatorè *Frederico Paulsen* i Palermo. Han havde som Kammerherrens ældste Søn bevaret hele det gamle Hjem, der var stærkt præget af *Thorvaldsens* Kunst, han besad hele Mapper af *Thorvaldsens* Skitser og Studier foruden det pragtfulde Billede af *Thorvaldsen* i sin Arbejdskittel, samt, jeg tror nok, Originalen til det smukke Maleri, der hænger paa *Thorvaldsens* Museum af Oberstløjtnant *Paulsen* med Familie. Desuden var det morsomt her saa langt mod Syd at træffe saa mange pragtfulde Malerier af Fru *Jerichau*, *Harald Jerichau*, *Ernst Meier* og Professor *Jensen*.

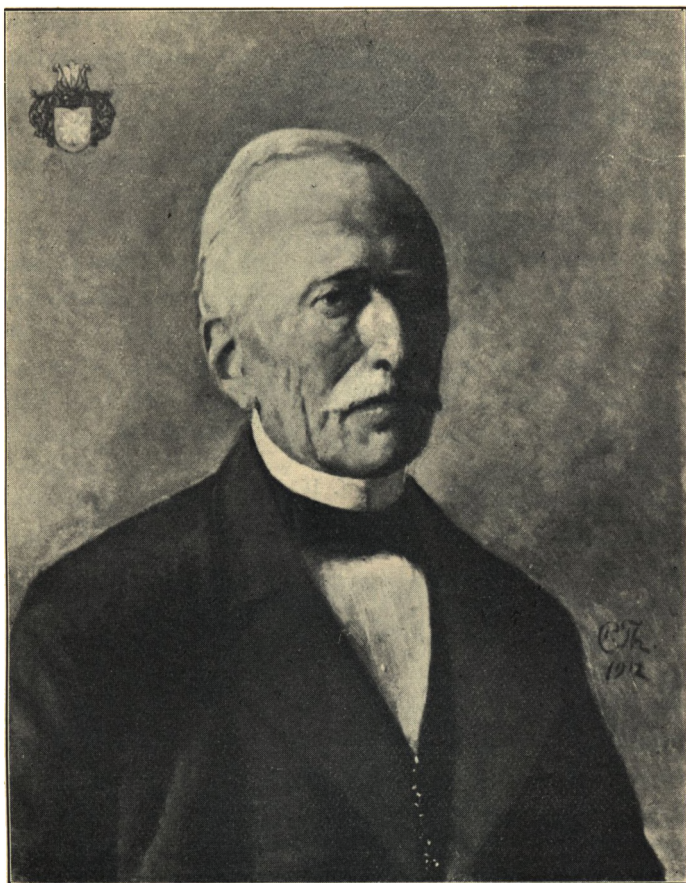
Min Svigerfader, Ritmester *Paulsen*, var ældste Søn af Kammerherre *Paulsen* paa Egelund og Hustru Baronesse *Juul-Ryssensten*. Desværre har jeg hverken kendt min

Svigerfader eller hans Hustru, født *Jenny Pind*, fra Løvenholm. Af den ældre Generation har jeg kun kendt min Mands to Tanter, Tante *Juliane*, den elskelige fine gamle Dame, som i flere Aar var Hofdame hos Enkedronning *Karoline Amalie*; og saa Tante *Jette*, gift med Kammerherre *Buchwald*, der i mange Aar var Hofchef hos Hertug *Carl of Glücksburg*. Tante *Jette* er først død for nogle Aar siden, hun var en elskelig sød gammel Dame.

Men endnu har vi én i vor Midte af den gamle Generation: *Ludvig Carl Christian Paulsen*, f. 30. November 1837, Søn af Kaptajn *August Henning Paulsen* og Hustru *Louise Johanne Nellemann*. Han er cand. polit. og var i mange Aar Assistent i Finansministeriet. Han lever nu som „den gamle Kancelliraad“ i sin store hyggelige Villa paa Frederiksberg. Held den Familie, der har en saadan Mand i sin Slægt, thi han har i Sandhed været Familiens Velgører, altid, naar der var Trang til en hjælpende Haand, var det ham, der traadte til.

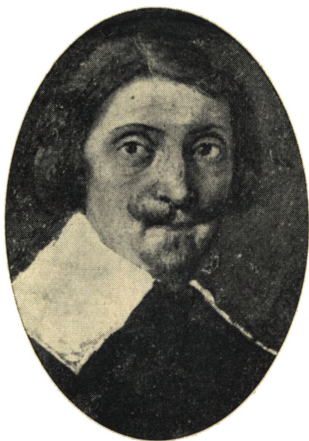
Han oprettede i 1911 et stort Familie-Legat, som flere allerede nu nyder godt af. Mod mig har han altid været uendelig kærlig, god og hjælpsom, og jeg sætter ham umaadelig højt, han med hele sin gammeldags ridderlige Personlighed.

Min Faders Slægt Tramperne stammer fra Pommern og kan følges helt tilbage til det 13. Aarhundrede. Blev Rigs greve 1704. Flere af Slægten indvandrede her til Landet og blev naturaliserede danske Grever 1743, dog uden Len. Men de ejede flere store Gaarde: Urup, Fjællebro samt Løgismose, hvilken sidste Gaard endnu er præget af Tramperne med det gamle Vaaben over

Cancelliraad, cand. polyt. Ludvig Paulsen

(Efter Maleri af Prof. Carl Thomsen)

Hans Paulsen, f. 1635, d. 1711
Husfoged, Diggreve, Toldembedsmand i Tønder

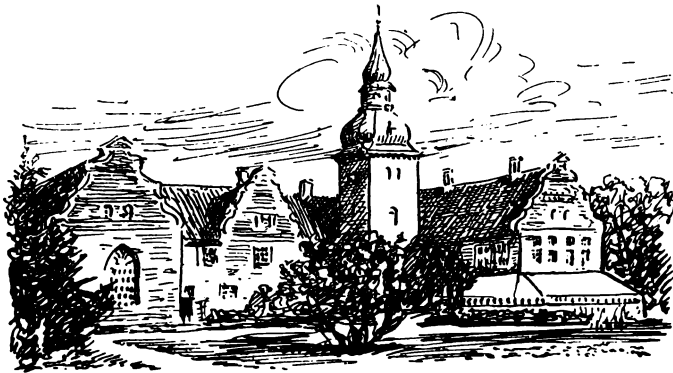

Kammerherre Levetzau til Kokkedal
Hvid Ridder p. p.

Indkørslen og Krypten, hvor der staar flere Marmor-sarkofager med hedenfarne Tramper. — Af min Slægt har særlig min Tipoldefader interesseret mig, han har nok ogsaa været en ualmindelig smuk og elegant Mand, men vist ogsaa temmelig letsindig. Da han som ung Officer laa i Garnison i Horsens, førte han et saa muntert Leven, saa han blev dømt til at sendes til Munkholm, men saasom der intet Skib afgik den Vinter, ja det trak nok et helt Aar ud, lovede han Bod og Bedring og blev udnævnt til Kammerherre. Han var første Gang gift med *Louise v. Scholten*, min Tipoldemoder, og efter hendes Død med den meget smukke *Sophie Amalie Sehested-Rantzau*. *St. Steensen Blicher* har omtalt hende i sine Fortællinger og skrevet det smukke Digt til hendes Pris „Den skønneste af alle“. Det var et baade overdaadigt og lystigt Liv de to unge forelskede Mennesker førte paa deres Gaarde Urup og Hovedgaard, som tilsidst maatte sælges. Han tog da til sin Broder paa Løgismose, mens hun drog til Slægtninge i Hamborg.

Det Selskab, hun kom ind i der, var ret uheldigt, og en ældre og ret samvittighedsløs Mand forelskede sig hæftigt i hende, og ved fingerede Rygter og falske Breve bibragte han hende den Tro, at hendes Mand havde været hende utro; men da Tipoldefader kom til Hamborg, blev de falske Beskyldninger opklarede, dog var et fornyet Samliv imellem dem blevet umuligt. Hun havde imidlertid arvet Rodstenseje, hvor hun bosatte sig efter at have afgivet det Løfte ikke mere at vende tilbage til Hamborg. Han boede fremdeles hos sin Broder paa Løgismose, men han var en nedbrudt Mand og døde allerede i en ung Alder. Hun levede i stor Stil-

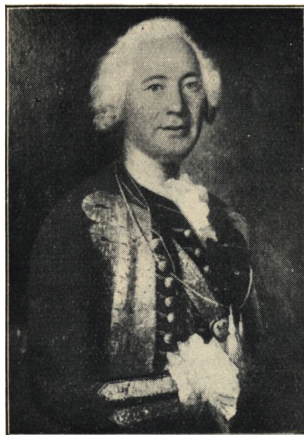
hed paa Rodstenseje, sørgende dybt over Adskillelsen fra *Jørgen Ditlev*, og man talte om, hvor uendelig vemodig og længselsfuld hun kunde staa og stirre ud ad det Vindue, hvor hun som ung nyforlovet Pige stod og ventede og lyttede efter sin unge smukke elskede Ven, naar han til Hest kom springende ind i Gaarden.

Løgismose

Min Tipoldefaders Broder, Grev *Adam Frederik Trampe* til Løgismose og Krabbesholm var en for sin Tid ualmindelig kunstinteresseret Mand, hvad hele Livet paa Løgismose blev præget af. Hans Hustru, f. *Hoffmann de Poulsen*, skal have været en usædvanlig elskværdig Dame, der forstod at opdrage sine Børn, saa de blev aandelig interesserede Mennesker, elskværdige og ligefremme i Omgang.

Om Livet paa den gamle Herregaard staar der meget smukt fortalt i „en Portrætmalers Dagbog“, skrevet af Maleren *Hans Hansen*, Fader til den betydelig større

Kammerherre, Greve Jørgen Ditlev Trampe
(Efter Maleri af Hørner)

Grevinde Sofie Amalie Trampe
f. Sehested-Rantzau

Greve Adam Frederik Trampe

Løgismose

Greve Frederik Christoffer Trampe

Søstamtmand i Trondhjem

Kunstner *Constantin Hansen*. Bogen er udgivet af *Julius Clausen* og *Rist* og omhandler Aarene fra 1793—1797, hvor *Hans Hansen* opholdt sig paa Fyn og malede Portrætter rundt om paa de forskellige Herregaarde, men bestandig vendte tilbage til Løgismose, der var for ham som et andet Hjem med den muntre ligefremme Tone, hvor dog Fransk var det Sprog, man mest betjente sig af. „Selv Grevens Kammertjener var ikke for storagtig til at børste hans Støvler og Tøj.“ Han skriver saa smukt, da han skal forlade Fyn for at begive sig paa en større Studierejse: „Jeg har nydt godt af mange her paa Fyn, Høflighed af flere, men Venskab nød jeg kun der hos Trampes. Derfor skal mine Tanker fly tilbage fra de fjerneste Egne og hvile over dette Hus, og da vil jeg tilbede og indeslutte dem i mine Bønner, og Guddommen skal bønne mig.“

Som ovenomtalt var *Adam Frederik Trampe* meget kunstinteresset, fornemlig havde Skuespilkunsten hans store Interesse. Han var i flere Aar Protektor for Odense Teater og overtog sammen med Kammerjunker *Krogh* tilsidst i flere Aar Ledelsen af Teatret.. Af kendte Personer, der i de Aar optraadte paa Teatret, var *James Price* med Familie, desuden havde den bekendte Skuespiller *Ryge* sin Debut der som Kaptajn von *Aberwitz* i *Strelitzerne*.

Adam Frederik Trampe døde 1807. Efter den pompøse Begravelse i Odense blev den Katafalk, Kisten havde staaet paa, overladt til en ung Skomagervend, der da stod i Begreb med at gifte sig, han omdannede den til sin Frudeseng og bibeholdt baade Vaabnet og Navnetrækket; i denne Seng blev vor store Digter *H. C.*

Andersen født. Det staar forresten omtalt i *H. C. Andersens* „Mit Livs Eventyr“. Det er maaske Grunden til, at han altid følte sig knyttet til den Trampeske Slægt. Til Faders Tante, Gehejmeraadinde *Classen*, har han udtalt, at det var som den gamle Seng med Vaaben og andet skrammereret allerede som Dreng satte hans Barnefantasi i Bevægelse.

Der var flere Børn paa Løgismose, kun én vil jeg omtale: *Frederik Christopher Trampe*, der en Tid var Stiftsamtmand paa Island og oplevede hele den lidt tragisk-komiske Affære med Kong *Jürgensen*, som der er skrevet saa meget om. — Senere blev han Stiftsamtmand i Trondhjem og var Kong *Carl Johans* gode Ven. Der gaar mange Frasagn om ham i Norge, han blev den sidste virkelige Greve i Norge. Det Aar, Adelen blev ophævet der, skulde han netop have en Søn døbt. Præsten nægtede at døbe Barnet med Titulatur, derover blev Grev *Trampe* meget vred og erklærede, at Titlen hørte til Navnet, men da Præsten ikke vilde bøje sig, erklærede Grev *Trampe*, skulde hans Søn døbes med Greve som Fornavn. Dette skete, men Præsten, der følte sig brøsthølden, lod kundgøre, at alle, der vilde lade deres Sønner døbe med Fornavnet Greve, skulde have Daaben frit. Derfor findes omkring Trondhjem et Utal af „Greve“ i Tilknytning til almindelige Navne.

Af Moders Slægt er der kun et enkelt Par, jeg vil omtale. Min Tipoldefader *Heinrich v. Levetzaw*, Hofjægermester hos Enkedronning *Sophie Magdalene*, Kammerherre, hvid Ridder osv., var gift med *Frederikke Schaffalitzky de Muchadell*, hvorfor jeg nævner det Par, er fordi deres 4 Døtre blev gift med de 4 Brødre

Silhouetbillede af Familien de Lerche

Fra venstre: Skovrider Chr. Lerche, Louise Arntz f. Lerche, Oberst Ferdinand Lerche, Charlotte Lerche, Oberstinde Lerche f. Levetzaw, Ditlev Lerche, Hedvig Ulstrup f. Lerche

Møntgardein Fabricius og Hustru f. Gundel-Bernd

Lerche, den ældste med Lensgreve *Lerche*, og min Oldefader, Oberst *Ferdinand de Lerche*, med en af de yngste Døtre. I Moders Fædrene Slægt er der ogsaa kun et enkelt Par, jeg vil nævne, den bekendte Møntgardein *Fabricius*. Det var et meget smukt Par, han siges at have været Dronning *Juliane Maries* meget betroede Ven og Raadgiver.

Jeg nævner dem særligt, fordi han ejede det store Sølvmedeværksted. Naar Folk ser paa deres gamle Sølvtøj, og der i Stemplet findes et stort F., er det *Fabricius'* Mærke, de véd da, det stammer fra den Tid og har meget stor Værdi, præget, som det er, af den smukke Form og Stil.

NAVNEREGISTER

A

Aagesen, Vagn
Ahlefeldt, Lensgreve
— Bellinge
Albech, Andreas
Andersen, H. C.
Anders
Andres
Andresen
— Ingeborg
Arntz, Frida
— Georg Arnold
— Gunhilda
— Ingeborg
— Mathilde
d'Auchamp, Kontorchef
— Xavier

B

Bang, Axel
— Herman
Bech, v.
— Sessa
— Dagmar
Behrend
Bernier
Bentzen
— Sofy
Berg
Bergsøe, Wilhelm
Bernhard, Sahra
Bertouh-Lehn
Bille-Brahe
Boetius

Brammer, Biskop
— Provst
— Astrid
— Ellen
— Gerhard
— Signe
Brandt, J. H.
Brummer
Brun, Hofjægermester
Bruun, Constantin
— (Lienlund)
Brøndsted
— K.
Buchwaldt, Fritz
— Jette
Buhl
Børresen

C

Carl, Prins af Danmark
Carl, Prins af Glücksborg
Carl Johan, Konge af Sverige
Caroline Amalie, Enkedronning
Castenholtz
Cawling
Charlotte Frederikke, Prinsesse
Chira, Prins
Christian Frederik, Prins
Christian d. 4., Konge
— d. 8., —
— d. 9., —
Classen
Clausen, Julius
Cortes

D

Dau, Emilie
 Daugaard
 Dickens, Charles
 Duffering, Vicekonge i Indien

E

Eleonora Christine
 Estrup

F

Fabricius
 Feddersen
 Fibiger
 Finsen, Stiftsfysikus
 — Gerda
 — Niels
 Frederik d. 7., Konge
 — d. 8., —
 — Kronprins
 Frederiksen, Professor
 — Erhard
 Fougere, René de

G

Gamél, Dr.
 — Augustinus
 Georg, Prins
 Gerson, Julius Chr.
 Gjellerup, Carl
 Glahn
 Graae
 — Frederik
 — Thomas
 Grandjean
 Gullmann, Otto
 Gyldenstjerne, Karen

H

Haakon, Konge
 Hage, Christopher
 Hanne
 — „Søster“
 Hans
 Hansen, Constantin

Hansen, Hans
 — Vigo
 — Magnetisør
 — Valdnæs
 Hegermann Lindenkrone
 Helms, Frederik
 Helveg, Agner
 Heramb, Thor
 Hillerup
 — Emmy
 — Ingolf
 Holsten, Adam Christ.
 Holstein Rathlou, Julie
 — — Sophy
 Holsø, Carl
 Horskær
 Hvas-Lindpalme, Jørgen
 Højer, Emanuel
 — Gudmund
 — Møller

J

Jakobsen, Kaptajn
 Jensen, Professor
 — P. G. E.
 Jerichou, Fru E.-Baumann
 — Harald
 Jessen
 Jørgensen, Jørgen
 Jørgensen
 — Charlotte
 — Poul Joh.
 — Theophil
 — Hejberg, Stiftsprovstinde
 — — Politimester
 — — Generalmajor
 — — Sofie

K

Kierumgaard
 Koch
 Konow
 Krøll, Peter
 v. Krogh, Kammerherre
 — Henny
 Krogh, Kristian

v. Krogh, Lissy
 Krogh, Per
 v. Krogh, Witte
 — Fru
 Krüger
 Krüger, Hans
 — Louise
 — Margrethe

L

Lange, Hotelejer
 — Musiklærer
 Larsen-Bocken
 Leo d. 13.
 Lerche, Charlotte
 — Ella
 — Emma
 — Ferdinand
 — Louise
 Levetzaw, Heinrich
 Levinsen, Provst
 Linde, Chr.
 Liston
 Listow
 Loss, Maren
 Louise, Dronning
 — Kronprinsesse
 Lumby, Georg
 Lunge, Ivar
 — Otto
 Lüttichou, Helmuth
 Lørup

M

Mackeprang, Pyt
 Madsen, Per
 le Maire
 Margrethe
 Marnø, Ellen
 Mejer
 — Ernst
 Monrad
 Munk, Kirstine
 Murray
 Møller, Marie (Schmidt)
 Müller, J. P.

N

Napoleon d. 3.
 Neergaard, Frode
 Nellemann, Louise Joh.
 Neori, Saima
 Neovius, Professor
 Neergaard (Fuglsang)
 Nielsen, Harriet
 — Nordau
 Nissen, Helge
 — Sigfred
 Nobel, Otto
 Nyrop, Kr., Professor

O

Oldenborg, Overpræsident
 — Henriette
 Opffer, Emil
 Ottero
 Owen, Helen

P

Paulsen, Alberto
 — August (Gyt)
 — August Hening
 — August, Ritmester
 — Frederico
 — Juliane
 — Ludvig
 — Trofimo
 Peter
 — „Goddag“
 Petersen, Ferdinand
 — Anna
 — Benoni
 — Johannes
 — Lange
 Petra
 Philipsen
 Phin, Prins
 Pind, Jenny
 Pius d. 9., Pave
 Pontoppidan
 Poulsen, Adam
 — Anna

Poulsen, Emil
 — Hoffmann de
 — Johannes
 — Olaf
 — Svend

Price, James

R

Raben, Greve
 — Lensgreve
 — Lensgrevinde
 Rantzau, Greve
 — Benedikte
 — Gerda
 — Helvig
 Rantzau, Kaj
 — Sofie Amalie Sehested

Rasmussen

Reedtz-Thott

Reventlow, Chr.
 — Ludvig

Rist

Rosen v.

Rosengren, Mine

Rosenkrantz, Hans
 — Herluf
 — Holger
 — Palle

Ryge

Ryssensten-Juul

S

Sabro, Peder
 Saugmann, Godsforvalter
 — Professor

Schack-Schackenberg
 — Adda

Schaffalitzky de Muchadell

Schmiglov

Schmidt, Carl

Scholten, Charlotte
 — Frederik
 — Louise
 — Rudolph

Schønheider, Johanne

Sidenius

Sophie Magdaléne

Sporon, A. S.

Styhr

Suhr

Sveinbjørnsson, Professor
 Sørensen, Konsul

T

Tesdorpf

— Adolph

Tetens

Thielsen

Thorvaldsen, Bertel
 — Elisabeth

Thulstrup, Wilhelm

Tramp, Amalie

— August Sofus Fred
 — Julie
 — Rosa
 — Rudolph

Trampe, Adam Frederik

— Carl Doris Massmann
 — Charlotte Julie (Kylle)
 — Christian
 — Christopher
 — Ella
 — Fritz
 — Fred. Christian
 — Ingeborg
 — Jane
 — Jørgen
 — Jørgen Ditlev
 — Rudolph
 — Sophus Anastatius
 — Wilken

Trier, Hermann

V

Vallø, Knud

Videbæk, Paul

W

Wahl, Philippa

— Anna
 — Ritmester

Weber

Wildau, Emma

Wulff, Fritz

— Hertha